Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Гаргажа эхилһэн 1921 оной декабриин 21-нэй гарана | №197 (14002) | 1975 оной августын 23, суббото | Сэн 2 мүнгэн.

КПСС-эй XXV СЪЕЗДЫЕ НЭРЭТЭЙ СОЛОТОЙГООР УГТАХЫН ТҮЛӨӨ СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨН ТУХАЙ

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДЭЙ ТОГТООЛ

Советскэ Союзай Коммунис партиин ээлжээтэ XXV съездые зарлаха тухай ЦК-гай апрелиин (1975) Пленумэй шиндхэбэри коммунистнуудай, бүхы ажалшадай эхэтэ һайшаагдан угтагдажа, совет арадай дунда ажалай политическэ шэнэ үүсхэл бии болгоо байна гэжэ КПСС-эй Центральна Комитет сэдьхэлээ ханан тэмдэглэнэ.

Москвагай, Ленинградай, Украинын, Белоруссиин, Узбекистанай, Казахстанай, Ураалай, Сибириин, бусад районуудай, городуудай, областьнуудай ба республикануудай олохон предприятинуудай коллективүүд, үйлэдбэриин түрүүшүүл түрэл партиингаа уряалнуудые ажалай шэнэ туйлалтануудаар угтадаг совет арадай һайхан заншалые үргэлжэлэн хүгжөөжэ, шухала үүсхэлнүүдые гаргаад, КПСС-эй XXV съездые хүндэлэлдэ дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаад байна. Эдэнь үйлэдбэрилгэеэ ургахаха, вөөсэ арга боломжонуудые бүри хүсэд дүүрэнээр хэрэглэхэ, продукциин шанар һайжаруулха, ажалай эгээн дээдэ бүтээмжэ туйлаха зорилготой. Съездын урдахи мүрысөөнэй үүсхэлшэд хамтын нээгдэхэ хүрэтэр үлэһэн сагай соо эршэ, хүсэеэ улам нэмэжэ, предприяти, барилга, колхоз болон совхоз бүхэндэ ажалай эрхэ дэбжэлтын оршон байдал бии болгохо, ажалай габшагай вахтада гараха гэһэн уряатайгаар хото хүдөөгэй бүхы ажалшадта хандаа. Ороной комсомолшууд ба залуушуул: «Түсэбтэ табан жэлээ илалта түгэсөөр дүүргэе! КПСС-эй XXV съездэ — эрхим угтамжа», «партиин XXV съездэ Ленинскэ комсомолой эльгээхэ рапортда гар табиха эрхын түлөө тэмсэел» гэһэн уряатай хүдэлөөндэ оробо.

КПСС-эй Центральна Комитет дурсагдаһан үүсхэлнүүдые үндэрөөр сэгнэнэ, эдэнь совет хүнүүдэй патриотизмын, партиин хараалһан түсэбүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ гэжэ тэдэнэй саг үргэлжэ эрмэлзэдэг байһанай эли тодо гэршэ жэшээ болоно гээд тоолоно, түрүүшүүлэй жэшээ халан абахыень коммунистнууд, комсомолшууд болон бүхы ажалшадые уряална.

Хүдэлмэришэн ангиин, колхозно таряашадай, совет интеллигенциин шэн зоригтойгоор ажаллаһанай ашаар ороной экономико хурдан түргэн хүгжэжэ байна. Түрүүшын хахад жэлэй даабаринууд амжалтатайгаар дүүргэгдэә, арадай ажахын түсэбөөр хараалагдаһан промышленна үйлэдбэрилгын хэмжээн үлүүлэгдэә, түсэбһөө гадуур 4 миллиард үлүүтэй түхэриг гэй продукци худалдагдаа. Научно-техническэ дэбжэлтын шухала шухала зорилгонууд шууд шиндхэгдэнэ, арад зоной баян дэлгэр, болбосон байдалай саашанхи дэбжэлтэ хангагдаа.

Жэлэй һүүл болотор үлэһэн сагай туршада промышленностиин ба капитальна барилгын талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ, жэлэй хоёрдохи хахадай шанга даабаринуудые бэелүүлхэ, үйлэдбэриин шэнэ предприятинуудые хаһа саг соонь барижа дүүргэхэ ба ашаглаха, хэдэ хэдэн предприятинуудта, зарим һалбаринуудта түсэбүүдэй дүүргэлтын талаар тохёолдуулагдаһан гээгдэлгэ зайсуулха ябадалтай холбоотой олохон шухала зорилгонуудые шиндхэхэ ушартай бологдоно гэжэ КПСС-эй ЦК тусхайлан тэмдэглэнэ. Хүдөө ажахын талаар абажа хэлэбэл, ургаса хуряалга, хүдөө ажахын продукцинуудые бэлэдхэлгэ, тэжээлэй нөөсэ хангалга амжалтатайгаар түгэсхэхын, малай үбэлжэлгэ, хабарай тарилгада бэлэдхэл эмхитэй һайнаар үнгэргэхын тула шухала бүхы юумэ бүрин бүтээхэ бологдоно.

Эдэ бүхы зорилгонуудые шиндхэлгэ түгэсхэхы жэлэй ниитэ дүнгүүдые, түсэбтэ табан жэлые бүхы дээрэнь, арбадахи табан жэлэй амжалтатайгаар эхилэлгые тодорхойлхо болоно.

КПСС-эй Центральна Комитет иигэжэ тогтообо:

КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын тула дээшэлүүлэгдэмэл социалис уялгануудые абаһан, ажалай габшагай вахтада жагсаһан ажалшадай коллективүүдэй, үйлэдбэриин түрүүшүүлэй үүсхэлые һайшааха.

Съездэ бэлэдхэлтэй холбоотой ниитэ-политическэ, эмхидхэлэй хамаг хүдэлмэреэ арад бүгэдын ажалай эдэбхи үүсхэлэй дэбжэлтэ бэхижүүлхэ ба хүгжөөхэ хэрэгтэ зорюулхыень партиина, Соведэй, профсоюзна, комсомолой организацинуудта дурадхаха. Түрүүшүүлэй дүй дүршэл ба эдэбхи үүсхэлдэ түшэглэн, КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлдэ зорюулагдаһан социалис мүрысөөе бүгэдэ арадай дэлисэ далайсатай болгохо, ажалша хүн бүхэнэй, коллектив бүхэнэй үндэр бүтээсэ, шэн зоригто ажалаараа үйлэдбэриин түсэбүүдые, социалис уялгануудые дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхэ хэрэгтэ хубитаяа ехээр оруулхын тула бүхы хүдэлмэришэдые, колхознигуудые, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдые энэ мүрысөөндэ элсүүлхэ. Съездын урда тээхи мүрысөө эмхидхэхэдээ, Партида, совет арадта КПСС-эй ЦК-гай хандаһан хандалга соо, партиин экономическа политикын асуудалнуудаар нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэнүүд дотор табигдаһан тодорхой зорилгонуудые бодото дээрэнь шиндхэхын тула шухала нэмэлтэ арга боломжонуудые бэдэржэ олохо ябадалда гол анхарал хандуулха.

Союзна республиканудай компартинуудай ЦК-нууд, партиин крайкомууд, обкомууд, ВЦСПС, ВЛКСМ-эй ЦК, министерствэнүүд болон албан зургаанууд КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлэй социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ зорилгонуудые партиина организацинуудта, ажалшадай коллективүүдтэ зүбшэн хэлсүүлхэ зэргэтэй.

Хүдэлмэриин үрэ дүнгүүдые гүнзэгыгөөр, шүүмжэлхы ёһоор шэнжэлхэ, социалис мүрысөөнэй нүлөөе бүри ехэ болгохо зорилготой тодорхой хэмжээнүүдые хараалха ба бэелүүлхэ. Түсэбтэ табан жэлэй даабаринуудые болзорһоо урид дүүргэһэн үйлэдбэриин түрүүшүүлые, предприятинуудай коллективүүдые материальна, моральна талаарнь урмашуулха элдэб янзын формонуудые бүрин хэрэглэхэ.

Социалис уялгануудые амжалтатайгаар дүүргэхын тула шухала арга боломжо хангалгын түлөө, харьяата предприятинуудайнь үйлэдбэриин ябуулгатай холбоотой бүхы асуудалнуудые хаһа саг соо шиидхэлгын түлөө эдэнэй харюусалгатай байһанда министерствэнүүдэй, албан зургаануудай, ажахын органуудай анхаралые КПСС-эй ЦК хандуулна.

Хэблэлэй органууд, телевидени ба радио съездын урда тээхи социалис мүрысөөнэй ябаса ба үрэ дүнгүүдые бүхы талаарнь харуулха, түрүүшүүлэй, предприятинуудай коллективүүдэй туйлалтануудые, хүдэлмэриинь дүй дүршэлые, КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугта, «Юһэдэхи табан жэлэй үедэ ажалай шэн габьяа гаргаһанай түлөө» гэһэн дурасхаалай тэмдэгтэ хүртэхэ эрхэ олохын түлөө эдэнэй тэмсэлые хүсэд бүрин элирүүлэн тунхаглаха.

Съездын уттамжада гэһэн рубрикануудые бии болгохо, юһэдэхи табан жэлэй солото хүнүүдые, областьнуудай, хизаарнуудай ба республикануудай предприятинуудай, ажахын зургаануудай, партиина ба Соведэй эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэдые хэблэлдэ ходо бэшүүлхэ, телевидени ба радиогоор хэлүүлхэ ябадал эмхидхэхэ.

ИНТЕРНАЦИОНАЛЬНА ХҮМҮҮЖҮҮЛГЭ

Манай Совет орон дотор КПСС-эй ленинскэ национальна сэсэн мэргэн политикын хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлэгдэһэн ушар социализмын эгээл шухала туйлалтануудай нэгэн болоно. Манайда олон үндэһэ яһанай аха дүү арадууд хоорондоо ехэ эбтэй эетэй, алишье талаараа адли тэгшэ эрхэтэй, хани барисаатай, харилсаа холбоотой, нэгэ үзэл сурталтай, нэгэ уг зорилготой ажаллан, коммунизм байгуулхын түлөө тон оролдосотойгоор тэмсэжэ байдаг. Иигэжэ Советскэ Союз дотор национальна асуудал эсэслэн шиидхэгдэнхэй. В. И. Ленинэй сэсэн мэргэнээр уридшалан заабарилһанай ёһоор, «буржуазиин үедэ үзэгдөө дуулдаагүй, буржуазна байгуулалта дотор бэелүүлэгдэшэгүй национальна эб найрамдалай эрхим үльгэр жэшээ» — арадуудай бата бэхи холбоо барисаан манай орон дотор илан манданхай.

Партиин ленинскэ национальна политикын үнэн сэхээр, зүбөөр бэелүүлэгдэһэнэй ашаар интернациональна үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлэгдэһэн совет хүнүүд үндэһэ яһанай илгаае огто баримталангүй, бэе бэедээ хани халуунаар, энэрхы дулаанаар хандана. Бэе бэедээ үнэн зүрхэнһөө, али болохоор туһална. Имагтал ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандадаг, үүсхэл оролдолго гаргадаг, Эхэ оронойнгоо улам бүри һалбаран хүгжэхын түлөө тэмсэдэг, ажалай журам нарин нягтаар сахидаг, Советскэ Союзай эрхэтэн байһан уялгаяа үнэн сэхээр дүүргэдэг лэ хүн ажалшадай коллектив бүхэндэ хүндэтэй ха юм. Эндэ национальна илгаа баримталагдадаггүй байна бшуу. Имагтал һайн һайхан сэдьхэлтэй, үнэн сэхэ совет хүн байг! Социализм болон коммунизм байгуулхын түлөө тэмсэлэй жэлнүүдтэ хүнүүдэй шэнэ түүхэтэ нэгэдэл — совет арад манайда бии болоо ха юм. Ород гү, али украинец, белорус гү, али казах, грузин гү, али узбек, буряад гү, али башкир — хамаагүй, булта адли тэгшэ эрхэтэй, али нэгэндээ харшаар хандаха, хэн нэгэеэ үзэн ядаха ушар манайда үни хада үгы болонхой. Энэ хадаа Коммунис партиин туйлай ехэ илалта гээшэ. Энэ хадаа Коммунис партиин хүтэлбэреэр нютаг бүхэндэ совет хүнүүдые интернациональна үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлхын тула хэгдэдэг политическэ хүдэлмэриин гайхамшагта аша үрэ мүн.

Урдань хаанта хархис засагай үедэ национальна дарлалта доро ямаршье яһанай ут гарбалтай олониитэ ажалшадай, илангаяа бага яһатан арадуудай али тухай хүшэр хүндэ байдалда, уйдхар гашуудалда, гасалан зоболондо баригдаад, тулижа байһыень арад зондо, илангаяа залуушуулда дэлгэрэнгыгээр ойлгуулха шухала. Урданай ба мүнөөнэй байдалые сасуулжа байгаад, ажабайдалһаа абтаһан тодорхой баримтануудые дурдажа байгаад, һонирхолтойгоор хөөрэжэ үгэбэл, һүбэлгэн ухаан бодолдоо залуушуулай хурсаар хадуужа абахань лабтай. Энэ хадаа интернациональна хүмүүжүүлгэдэ тон ехэ удха шанартай хэрэг болоно бшуу.

Хаан засагта Росси хадаа «арадуудай түрмэ» гэжэ дэмы нэрлэгдээгүй байха. Үнэхөөрөө тиимэ байгаа. Национальна дарлалтада, богоолшолгодо, капиталис мүлжэлгэдэ эсэргүүсэн, бүхы арадуудай хамтаараа бодожо тэмсэхэгүйнь тула арадуудай хоорондо «яһа хаядаг», яһагэ нациин арадуудай нүгөөдэ нациингаа арадуудые шоо үзэхын, шобто харахын, дураа гутахынь тула зорюута харата муухай ябуулга хэгдэдэг байһан. Арадуудай өөһэд хоорондоо эбгүй, арсалдаатай, зүрилдөөтэй, хэрүүлтэй байгаа һаань, хаанта засагта һайн байгаа бшуу. Шовинизм, национализм гэхэ мэтын харата муухай номнол хаана яанагүй дэлгэрэнхэй. хаанта засагай зүгһөө һайшаагдадаг, үргэнөөр дэмжэгдэдэг байһан. Иимэ оршон байдалда илангаяа бага яһатан тэсэшэгүй хүндэ хүшэр байдалтай байгаа. Тэдэнэр «буса түрэлтэн» гэһэн шоод бори нэрэтэй, хүн гэжэ тоологдодоггүй зон байһан шуу. Манай буряад арадыешье абаад харабал, эрхэ сүлөөгүй, үзэг бэшэг огто мэдэхэгүй, барга харанхы байдалтай, дабагдашагүй хэдэн дабхар дарлалта доро зобохын ехээр зобожо, тулихын ехээр тулижа байгаа ха юм.

Зүгөөр түүхын талаар тон богонихон болзор соо, оройдоол табяад жэлэй туршада, Буряад орондомнай экономическа, социальна болон соёл болбосоролой талаар ямар ехэ хубилалтанууд болоо гээшэб, ямар ехэ амжалтанууд туйлагдаа гээшэб! Промышленностьшье, хүдөө ажахышье, соёл культурашье манайда маша түргэнөөр, үргэнөөр хүгжөө. Жэшээлхэдэ, республикымнай промышленна предприятинуудай бүтээн гаргаһан олохон зүйлнүүд Советскэ Союзайнгаа 80 гаран область болон хизаарнуудта, 40 гаран гадаадын гүрэнүүдтэ эльгээгдэнэ. Буряадай тамгатай промышленна хэдэ хэдэн шэнэ зүйлнүүд бии болонхой. Гоё һайхан самоледууд, эрхим тепловозууд болон электровозууд, автомобильна хүсэтэ听 кранууд болон шухаг электромоторнууд, орёо оньһон приборнууд дэлхэй дээрэхи эрхим стандартнуудһаа дутахагүй бүдүүд — хүсэд бэшээр тоолоходо, манай промышленностиин бүтээн гаргадаг продукци иимэл даа.

Энэ хадаа КПСС-эй ленинскэ национальна сэсэн мэргэн политикын хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлэгдэжэ байһанай, Советскэ Союзай аха дүү олон түмэн арадуудай, түбхын түрүүндэ агууехэ ород арадай энэрхы сэдьхэлэй һайн һайхан туһаламжын бодото аша үрэ мүн.

Буряад оронойимнай хүдөө ажахышье түргэнөөр хүгжэжэ байнхай. Хүсэтэ тракторнуудаар, эрхим һайн комбайнуудаар, ашаанай болон хүнгэн машинануудаар, элдэб янзын орёо оньһон техникээр хүдөө ажахымнай хүсэд сэбсэгжэнхэй. Орооһо таряа, овощ, хартаабха, мал ажалай янза бүриин продукци элбэгээр абтадаг, гүрэндэ худалдагдадаг болонхой. Алибаа адууһа малай тоо толгой жэлһээ жэл бүхэндэ олошорно. Колхоз, совхозууднай шанга шадалтай болоо, баяжаа.

Энэ хадаа КПСС-эй ленинскэ национальна сэсэн мэргэн политикын хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлэгдэжэ байһанай, Советскэ Союзай аха дүү олон түмэн арадуудай, түбхын түрүүндэ агууехэ ород арадай энэрхы сэдьхэлэй һайн һайхан туһаламжын бодото аша үрэ мүн.

Соёлой байгуулалтада илангаяа һүртэй амжалта туйлагдаа. Удхаараа социалис, түхэл маягаараа үндэһэн соёл Буряад орондомнай хүсэтэйгөөр һалбаран мандажа байнхай.

Энэ хадаа мүн лэ КПСС-эй ленинскэ национальна сэсэн мэргэн политикын хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлэгдэжэ байһанай, Советскэ Союзай аха дүү олон түмэн арадуудай, түбхын түрүүндэ агууехэ ород арадай энэрхы сэдьхэлэй һайн һайхан туһаламжын бодото аша үрэ мүн.

Энэ асуудалаар олониитэ ажалшадай, илангаяа залуушуулай дунда интернациональна хүмүүжүүлгын хүдэлмэри саг үргэлжэ ябуулжа байха гээшэ КПСС-эй райкомуудай, парткомуудай, эхин парторганизацинуудай нангин зорилго болоно.

ҮНЭН ЗҮРХЭНЭЙ БАЯР БАЯСХАЛАН

«Аполлон» гэжэ американ онгосотой хамта замбуулинай ойгуурада хэгдэһэн уласхоорондын түрүүшын туршалгада хабаадалсаһан «Союз-19» гэжэ совет замбуулинай онгосын ниидэлгын программа амжалтатайгаар бэелүүлһэнтэйнь, мүн «Салют-4» гэжэ замбуулинай научна станци, «Союз-18» гэжэ транспортна онгосо дээрэ хоёрдохи экипажай хоёр һараһаа үлүү саг соо замбуулинай дайдаар ниидэлгээ дүүргэһэнтэйнь дашарамдуулан, үнэн зүрхэнэй, халуун дулаан амаршалгануудые эльгээһэн Советскэ Союзай партиина, совет ба ниитын эмхинүүдтэ, предприятинуудай болон эмхи зургаануудай коллективүүдтэ, эрхэтэдтэ, мүн аха дүү партинуудай Центральна Комитедүүдтэ, социалис ба хани харилсаата оронуудай правительствануудта, гүрэнэй ажал ябуулагшадта, ниитын эмхинүүдтэ, гадаадын гүрэнүүдэй эрхэтэдтэ КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэнэ.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМ

СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДТА ТАРЯА ХУРЯАЛГЫН ХЭР ЯБАЖА БАЙҺАН ТУХАИ

1975 ОНОЙ АВГУСТЫН 18-НАЙ МЭДЭЭН.

Аймагууд	Хуряагдаха ёһотой таряан (гектараар)	Тэрэнһээ сабшагдаад байһаниинь, (гектараар)	Хуряагдажа абтаһаниинь (гектараар)
Баргажанай	20009	1594	200
Бэшүүрэй	66084	2011	959
Зэдын	76880	520	66
Яруунын	55137	240	160
Загарайн	24785	—	—
Захааминай	11027	—	—
Кабанскын	33201	1456	751
Хэжэнгын	37501	594	—
Хурамхаанай	28500	3558	175
Хяагтын	47528	777	50
Мухар-Шэбэрэй	75704	—	—
Прибайкалиин	9400	—	—
Сэлэнгын	47012	826	68
Түнхэнэй	27715	—	—
Улаан-Үдын	56633	2977	417
Хоринин	31504	—	—
Республика бүхыдөө	649815	14553	2876

...АЛУУН ХАҺАНЬ ЭХИЛЭНХЭЙ

...ЮЕХОН. Жэл бүри ...һо тарянай тогтуу... ...гай баян ургаса хуряа... XX партсъездын нэ...жэтэ колхозой механизаторнууд энэ жэлдэ... баян ургаса ургуулаа ...и ороoһото ургамал... ...дайнгаа хүсэд эдеэшэ... захалхада, таряа ху...аха харюусалгата ажа... һаяхан эхилбэ.

...үнөө нэгэдэхи трак...но-таряан ажалай бри...гада комбайнай 15 аг... эдеэшэһэн таряагаа ...ажа байна. Комбайнууд П. Лумбунов, Б. ...маев, В. Цыцерунов, ... Ринчинов, Е. Цырендондопов гэгшэдэй дааһан аргегадууд Булагай 500 гаран гектар шэниисэ сабшажа унагаагаа. Мүн гурбадахи бригадын механизаторнууд А. Гомбоев, В. Гульпанов, Н. Доржиев, С. Эрдынеев болон бусад горох хуряалгаяа хахадлаа.

Эдэ үдэрнүүдтэ колхозой таряашад ургаса хуряалгаяа богони болзорто үнгэргэхын тула бүхы арга боломжоёо гүйсэд хэрэглэжэ, машина, комбайнуудаа һаадгүй, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэнэ.

Ц. БАЛДАНОВ.
Сэлэнгын аймаг.

КПСС-эй РАЙКОМОЙ ПЛЕНУМ

КПСС-эй Загарайн райкомой пленум үсэгэлдэр болоо. Тэрэ пленум дээрэ эмхидхэлэй асуудал зүбшэгдэн хэлсэгдэһэн байна.

Ондоо хүдэлмэридэ орохо болоһонтойнь дашарамдан, нүхэр ...житыпов Дашинима ...житыповичые КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретариин, мүн бюрогой гэшүүнэй уялгануудһаа пленум сүлөөлһэн байна.

КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретаряар нүхэр Дмитриев Юрий Романович һунгагдаа.

Партиин райкомой пленумэй хүдэлмэридэ КПСС-эй обкомой хоёрдохи секретарь нүхэр К. М. Продайвода хабаадалсаа.

Августын 16-да Хэжэнгын аймагай Чисаанын совхозой арбаад комбайн Тарбагатайн, Шулуутын поли дээрэ шэниисэ сабшажа, түрүүшын баалнуудые һубарюулба. Тус совхозой механизаторнууд Леонид Житихин, Вячеслав Базаров, Василий Хохряков гэгшэд халаанайнгаа нормо 150 процент дүүргэнэ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Шулуутын поли дээрэ түрүүшын баалнууд жэрылдэнэ; Чисаанын совхозой эгээл залуу механизатор, ВЛКСМ-эй гэшүүн Вячеслав Базаров.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭ ХЭР ЯБАНАБ?

Республикын колхоз, совхозуудта үбһэ сабшаха, хуряаха, сенаж, силос дараха, витаминтай ногооной гурил татаха гэхэ мэтэ хүдэлмэриин хэр зэргэ ябаһан тухай статуправлениин августын 18-най мэдээ абажа харахада, бүхы дээрээ тиимэ һайнаар ябуулагдана гэхын аргагүй.

Хэрбээ нёдондо энэ үедэ аймагуудта бүхыдөө 1.902.769 центнер үбһэн хуряагдажа абтаад байһан һаа, мүнөө хамта оройдоол 1.393.330 центнер үбһэн бэлэдхэгдээ гэхэ гү, али түсэб оройдоол 31 процентдэ хүргэгдөөд байна.

Бүхыдөө **сабшагдаха ёһотой сабшалангай оройдоол 49 процентынь ногоон сабшагдаа**. Республика дотор үшөө 204 мянга үлүүтэй гектар сабшалангай ногоо үшөөл ургаатаяа һууна. Зэдын, Баргажанай, Хойто-Байгалай, Яруунын, Ахын аймагуудай ажахынууд бүхы сабшалангайнгаа оройдоол 14—38 процентын ногоо сабшаа. Тиихэдэ Баунтын, Кабанскын, Захааминай, Бэшүүрэй аймагууд бүхы сабшалангайнгаа 59—86 процентые сабшаад байна.

Сабшаһан **үбһэ хуряажа, һүрилжэ абаха** хүдэлмэри бүришье муу. Жэшээнь, гансал Кабанскын аймагай совхозууд мүнөө үбһэ хуряаха түсэбөө 74 процент дүүргээд, социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябана. Прибайкалиин, Захааминай, Хяагтын аймагууд түсэбөөр хараалагдаһан үбһэнэйнгөө хахадынь абаад байна.

Ахын, Зэдын, Яруунын, Мухар-Шэбэрэй, Хойто-Байгалай, Сэлэнгын аймагуудай ажахынууд үбһэ хуряаха түсэбөө һаял 2-һоо 27 процент хүрэтэр дүүргээд байна. Хэрбээ нёдондо энэ үедэ Зэдын аймаг 118,3 мянган центнер үбһэтэй болоһон байбал, мүнөө миил 59,1 мянган центнер үбһэ хуряагаад, түсэбөө 12 процентдэ хүргэнхэй. Харин эдэнэй хүршэ Захааминай аймаг хура бороотой байбашье һаань, бүхыдөө 110.518 центнер үбһэ хуряагаад, түсэбөө 44 процент дүүргээ. Яруунын аймаг 424,5 мянган центнер үбһэ абаха түсэбтэй аад, мүнөө миил 52,5 мянган центнер үбһэ һүрилөө. Мухар-Шэбэрэй аймагай колхоз, совхозууд үнгэрэгшэ жэлдэ энэ үедэ 183,8 мянган центнер үбһэ һүрилөөд байһан аад, мүнөө миил 99,3 мянган центнер үбһэ хуряагаа.

Республикын түсэбэй ёһоор бүхыдөө 4.511.700 центнер үбһэ бэлэдхэхэ аад августын 18-най мэдээгээр оройдоол 1.393.330 центнер **үбһэн һүрилэгдөө**. Энээнһээ гадна, республикын газаа тээ үшөө 59 мянган центнер үбһэн бэлэдхэгдэнхэй.

Колхоз, совхозуудта түсэбэй ёһоор 714 мянган центнер **сенаж дарагдаха аад**, 394,1 мянган центнер дарагдаа. Прибайкалиин, Мухар-Шэбэрэй аймагууд сенаж дараха түсэбөө үлүүлэн дүүргээ. Яруунын, Кабанскын, Зэдын аймагуудай ажахынууд сенаж дараха түсэбөө миил 7—12 процент дүүргээ. Баргажанай, Хурамхаанай аймагууд нэгэшье центнер сенаж дараагүй.

Бүхы дээрээ республика дотор нёдондонойхиһоо зарим тэды ехэ **силос дарагдаа**. Хамта 166,1 мянган тонно силос дарагдаа. Бэшүүрэй, Яруунын, Захааминай, Прибайкалиин, Түнхэнэй, Хэжэнгын, Кабанскын аймагууд силос ехээр дараа. Жэшээнь, Кабанскын аймаг нёдондо энэ үедэ 34,6 мянган тонно силостэй байһан һаа, мүнөө 52,1 мянган тонно шэмэтэ тэжээл нүхэндэ хээ.

Витаминтай ногооной гурил бэлэдхэхэ түсэб 33 процент дүүргэгдээ гэхэ гү, али хамта 69,284 центнер ногооной гурил татагдаа. Үнөөхил Кабанскын, мүн Түнхэнэй, Бэшүүрэй аймагууд энэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө 50—81 процентдэ хүргэбэ. Тиихэдэ Яруунын, Загарайн, Прибайкалиин, Хяагтын, Хориин, Зэдын, Хэжэнгын аймагууд витаминтай ногооной гурил бэлэдхэхэ түсэбөө миил 7—23 процент дүүргээд байна.

Энэ жэлдэ набшаһата **тэжээл бэлэдхэхэ** хүдэлмэри нёдондонойхиһоо һайнаар ябуулагдабашье, түсэб оройдоол 41 процент дүүргэгдэә. Гансал Захааминай аймагай ажахынууд 10 мянган центнер тиимэ тэжээл бэлэдхэжэ, түсэбөө 144 процент дүүргэбэ. Харин Баргажанай, Түнхэнэй, аймагууд набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө 20 процентдэшье хүргэжэ шадаагүй.

ҮБҺЭШЭДЭЙ САБШАЛАН ДЭЭРЭЭ БАЙХАДА...

Нинтын адууһа малда үбэлжэлгын үедэ бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэри манай аймагай колхоз, совхозуудта түлэг дундаа ябажа байна. Энэ жэлдэ сабшалангай ногоон яһала һайн байжа, үбһэшэд ехэ урматайгаар хүдэлжэ байна. Энэ хүдэлмэри шангалаашьегүйдэ аргагүй. Бүри һаяын үдэрнүүдтэ таряа хуряалгадаа ажахынууд орохонь. Тарянай ургаса мүн лэ һайн.

Гадна тэжээлэй жаса ехэ, шанар һайнтай болгохо зорилгоор элдэб ургамалнууд энэ жэлдэ горитойгоор таригдаа. Хэрбээ 1970 онтой жэшэбэл, обёос, ешмээн тариһан таряалан 5.290 гектараар, олон жэлэй ногооной — 1.546 гектараар үргэдхэгдөө. Игэжэ таряалангай хубаарил һүүлэй жэлнүүдтэ нилээд хубилгагдаһан байна. Тиимэһээ малай тэжээл болохо ургамалнуудые хуряаха дайдамнай нилээдгүй ехээр нэмэһэн болоно.

Сабшалангай, таряалангай үрэжэл һайжаруулхын тула бэелүүлэгдэһэн агротехническэ хэмжээ ябуулгануудай туһаар лэ энэ жэлэймнай ургаса эли бодо һайн байшоо. Гэхэ зуураа энэ оролдожо ургуулһан ургасаяа саг соонь, шанартайгаар хуряажа абаха гэһэн зорилго аймагай ажахынуудай коллективүүд урдаа табинхай.

Үбһэ хуряалга ганса колхоз, совхозуудай хэрэг бэшэ гэжэ тоологдоно. Тиимэһээ хүдөө ажахын үйлэдбэридэхи энэ шухала кампани үнгэргэлгэдэ аймагай партийна, совет, ажахын органууд, профсоюзай, комсомолой организацинууд эдэбхитэйгээр хабаадалсана гээшэ. Тэдэнэр эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулнашье.

Үбһэ хуряалгын хүдэлмэриин эхилхын урдахануур профсоюзуудай аймагай соведэй үүсхэлээр хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй, худалдаа наймаанай ба эд хэрэглэгшэдэй кооперациин хүдэлмэрилэгшэдэй, медицинскэ, мүн соёл культурын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай райкомуудай нэгэдэмэл пленум зарлагдаа һэн. Энэ пленум дээрэ аймагай колхоз, совхозуудта тэжээл бэлэдхэлгын, ургаса хуряалгын ябажа байха үедэ тэндэ ажаллагшадые культурно-ажаһуудалай, худалдаа наймаанай, медицинскэ талаар хангаха хэмжээнүүд тухай асуудал зүбшэгдөө.

Дээрэ дурсагдаһан профсоюзуудай организацинууд малай тэжээл бэлэдхэлгын, таряа хуряалгын сүлөө забгүй сагта сабшалан дээрэ, поли дээрэ хүдэлжэ байгшадай ажаһуудалайнь үдэр бүриин эрилтые һаадгүйгөөр хангаха байха, тэдэнийе урмашуулха, бэеынь энхэ элүүрэй түлөө һанаагаа зобохо гол уялгатай байна бшуу. Эдэнэйл урагшатай, эмхитэй хүдэлмэриһөө ехэ юумэн дулдыдаха байһаниинь мэдээжэ. Энэл эрилтэһээ үндэһэ абан, зорюута имэ асуудалтайгаар нэгэдэмэл пленум зарлагдаа һэн. Тэрэ пленум райком бүхэнэй зорилто хараалһан тогтоол абаһан байна.

Тэрэ хараалһан түсэбэй ёһоор райком бүхэн үбһэшэдэй дунда холо ойрошье хүдэлжэ байгаашье һаань, илгадгүй бодото хүдэлмэри эмхидхэн ябуулжа байна гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Жэшээнь, Хяагтын совхозой оршондохи Хираан-Адагай соёлой байшангай (директорынь Д. В. Ильков) уран һайханай коллектив үбһэ хуряалгын хүдэлмэриин эхилһэн дары үбһэшэдтэ айлшалжа захалаа һэн. Тэдэнэр звено бүхэндэ таба хоноод лэ ерэжэ байдаг гуримтай. Үбһэшэдтэ концерт харуулдаг, орон дотор, гадаадын оронуудта, өөрынгөө аймаг соо боложо байһан һүүлэй элдэб һониниие тэдэндэ дуулгадаг юм. Гадна, үбһэшэдэй үдэр бүриин ажалай дүнгөөр «дайшалхы хуудаһа», «хэн мүнөөдэр түрүүлнэб?» гэһэн бюллетень гаргадаг байна. Библиотекарь заатагүй шэнэ номуудые асардаг, уншажа үрдеэшыень суглуулжа абадаг юм. Агитбригадын гэшүүд: комсомолой организациин секретарь Людмила

Осеева, соёлой байшангай уран һайханай хүтэлбэрилэгшэ Валя Черноярова, библиотекарь Рая Нехороших, үхибүүдэй саадые даагша Анна Степановна Короткова болон бусад үбһэшэдэй угаа хүндэтэй айлшад мүн.

Үшөө нэгэ жэшээ. Аймагай центральна больницын, участково больницануудай, фельдшерскэ пунктнуудай медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд мүн лэ үбһэшэдтэ ходо ябажа, туһа хүргэжэ байдаг. Хяагтын аймагай участково больницын врачнар Любовь Николаевна, Виктор Петрович Молчановтан сүлөө сагаа гамнангүй үбһэшэдтэ ошожо, али баа медицинскэ туһаламжа үзүүлжэ, ехэ хэрэг бүтээнэ. Аймагай центральна больницын врач Иван Васильевич Бурлаков, Шара-Голой врач Лариса Сергеевна Богданова гэгшэдтэ үбһэшэд үнэн зүрхэнэй баяр хүргэдэг юм.

Автолавканууд, тиихэдэ хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын комбинадай машинанууд өөрынгөө захиргаанай зохёоһон графигай ёһоор үбһэшэдтэ юумыень абаашана, захилыень дүүргэнэ.

Гэхэтэй хамта, хэды һайн шиидхэбэри, хэмжээ ябуулга хараалһан байгаашье һаамнай һанаһанда хүрэмөөр бэшэ гү, али дура гутаамаар юумэнүүд ушардаг гээшэ. Бага-Худэрын, Субагтын эдеэ хоолой зүйлнүүдые худалдадаг магазинууд үбһэшэдэй үни хүдэлмэридөө ябашаһан хойно нээгдэдэг байһаниинь элирүүлэгдээ һэн.

Мүнөө бүри һаяар аймагаймнай колхоз, совхозууд таряа хуряалгадаа орожо эхилхэнь. Хүн зоной ажаһуудалай, культурна эрилтэ хангадаг эмхи зургаануудай коллективүүдэй хүдэлмэри бүри орёо болохонь. Тиимэһээ мүнөө яһала гэмгүйгөөр хэжэ байһан хэмжээ ябуулгаа бүри мүлин һайжаруулха, мүртөө ороогүй юумэнүүдые гуримшуулха уялгатайбди. Энээн тушаа профсоюзуудай аймагай совет райкомуудтай, эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдтэй хамтын хэмжээнүүдые абажа байна.

С. БАДМАЕВ,
профсоюзуудай Хяагтын аймагай Соведэй түрүүлэгшэ.

ХҮДЭЛӨӨН ХҮГЖЭН ДЭЛГЭРНЭ

Граждан авиацида һурган хүмүүжүүлгэ үнинһөө хойшо дэлгэрэнхэй юм гэхээр. Энэ заншалта хэрэг болонхой. Манайшье авиапредприятида һурган хүмүүжүүлэгшэдэй хүдэлөөндэ ехэ анхарал хандуулагдана.

Авиапредприятиин коллектив ВЛКСМ-эй XVII съезд дээрэ һурган хүмүүжүүлэгшэдэй һайн һайхан хүдэлөө хүгжэн дэлгэрүүлхэ тухай Л. И. Брежневэй үгэнүүдые халуунаар дэмжээ. Звено, бригада, цехүүдтэ энэ хүдэлөө бүри аша туһатай болгохо тухай зүбшэн хэлсэгдэһэн байна.

Залуу пилодууд, техникүүд, мүн өндөөшье мэргэжэлтэд предприятидамнай олон юм. Тэдэнэр өөһэдынгөө мэргэжэл һайнаар шудалжа, социалис мүрысөөндэ муу бэшэ үрэ дүнгүүдые туйлана. Эндэ һурган хүмүүжүүлэгшэдэй үзүүлһэн нүлөөн бага бэшэ юм. Тэдэнэр залуушуулые шефтээ абаад, ажалай мэргэжэлдэ һургажа, мэргэжэлээрээ омогорхохоор, хамтын хэрэгэй түлөө һанаагаа зобохоор хүмүүжүүлнэ.

Коллективэймнай эгээл дүршэлтэй, хүндэтэй хүнүүд һурган хүмүүжүүлэгшэдээр томилогдоо. 100 гаран һурган хүмүүжүүлэгшэд 136 залуу хүдэлмэрилэгшэдые шефтээ абажа, ажабайдалай үргэн харгыда гаргаха хэрэгтэнь бага бэшэ нүлөө үзүүлнэ. Үйлэдбэриимнай түрүүшүүл, Эхэ оронойнгоо орден медальнуудта хүртэһэн С. М. Тарасов Ю. М. Бондаренов, Л. Н. Ахметвалеев, аэрофлодой отличнигууд В. К. Горячкин, А. П. Мамотин, А. Н. Самохин, К. М. Шилков, П. Ф. Суворов, А. Ф. Чернухин болон бусад олон нүхэд олон жэлэйнгээ дүй дүршэлдэ залуушуулые һургадаг юм.

Тусхай һургуули дүүргэһэн летчик абаһаар самолёдой командираар томилогдодоггүй. Командирые хүмүүжүүлэн һургахын тула бага бэшэ саг хэрэгтэй юм. Самолёдой, вертолёдой экипажай командирые хүмүүжүүлхэ энэ тушаалда бэлдэхэ хэрэг харюусалга ехэтэй. Тиимэһээ олон жэлэй дүршэлтэй, самолёт жолоодон ниидхүүлхэ онол шадабари һайнаар шудалһан, тиихэтэй хамта хүнүүдые хүмүүжүүлжэ шадаха командирнуудта энэ хэрэг даалгажа үгтэдэг.

Тэдэнэй олонхинь энэ даабаряа харюусалгатайгаар дүүргэнэ. Үйлэдбэриин түрүүшүүлэй нэгэн, олон жэлдэ ямаршье аюулгүйгөөр самолёт жолоодон ниидүүлжэ байһан Леонид Нургалович Ахметвалеев авиапредприятида 20 жэлэй туршада ажаллаха зуураа, вертолёдой командирнууд болохоор 10 гаран летчигые һурган хүмүүжүүлээ. Тэрэнэй залуу шаби В. М. Теньковский «МИ-8 кораблиин командираар һаяхан томилогдоо.

Л. Н. Ахметвалеев эрхим һурган хүмүүжүүлэгшэдэй нэгэн юм. Тэрэ өөрөө дээдэ зэргын классай мастер, Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагданхай. Нүхэр Ахметвалеевтэ эгээл харюусалгатай даабари үгтэдэг. Үйлэдбэриин ветеран, эрхим һурган хүмүүжүүлэгшэдэй нэгэн Леонид Нургалович мүнөө БАМ-ай барилгашадые хангаха даабари дүүргэнэ.

Авиапредприятиин үнинэй летчик А. П. Малютининие мэдэхэгүй хүн коллективтэмнай үгы. Тэрэ пассажирнуудые зөөдэг АН-24 самоледой түрүүшын командирнуудай нэгэн юм. Тэрэнэй мэргэжэлдээ һургаһан, һурган хүмүүжүүлһэн олон залуу лётчигууд командирнуудаар томилогдожо, өөһэдынгөө дүй дүршэл залуушуулда дамжуулан үгэжэ эхилээ. Нүхэр Малютинай һурган хүмүүжүүлһэн А. П. Абашеев АН-24 самоледой командир, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат юм.

Авиатехник—бригадир К. М. Шилков олон жэлэй туршада авиапредприятида ажаллана. Байгаалиин ямаршье эрхэ байдалда, жэлэй ямаршье сагта авиационно техникэ нарин нягтаар харууһалха ажалда залуу нүхэдөө дүршүүлнэ. Ажалай түрүүшын дүй дүршэлдэ нүхэр Шилковэй һургаһан залуу олон мэргэжэлтэд халаанай начальнигуудаар, бригадирнуудаар, инженернүүдээр томилогдоо.

Нүхэр Шилков ниитын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Арадуудай хани барисаанай орденоор шагнагданхай, Республика дотор энэ орден абаһан хоёрдохи хүн юм.

Авиапредприятиин коллектив партиин XXIV съездын шиидхэбэриие бэелүүлхэ хэрэгтэ хүсэ шадалаа зорюуланхай. Тиигэжэ ажалдаа муу бэшэ үрэ дүнгүүдые туйлажа байна. Жэлэй түрүүшын хахадай түсэб бүхы дээрээ үлүүлэн дүүргэгдээ. Жэшээлхэдэ, пассажирнуудые зөөхэ, арадай ажахыда авиаци хэрэглэхэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, олзо доход оруулха даабари 104—110 процент, почто ба арадай ажахын ашаа шэрэхэ түсэб 118—133 процент дүүргэгдээ. Хахад жэлэй туршада даабариһаа гадуур 271 мянган түхэригэй олзо доход абтаа.

Бүхы коллективэй оролдолго гаргаһанай, партийна, профсоюзай, комсомолой организацинуудай коллективэй дунда эмхидхэлэй, ниитэ-ойлгуулам жын хүдэлмэри һайнаар ябуулжа, гүрэнэй түсэб социалис уялгануудаа дүүргэхэ хэрэгтэ хүсэ шадалаа элсүүлһэнэй ашаар амжалта туйлагдаа гэхээр. Энэ тэмсэлдэ һурган хүмүүжүүлэгшэдэй үзүүлһэн нүлөөн бага бэшэ юм. Тэдэнэр өөһэдынгөө даабарида харюусалгатайгаар хандаха һайн жэшээ харуулан, даабаряа дүүргэхээр залуушуулые хүмүүжүүлээ.

Партийна, профсоюзай, комсомолой организацинууд һурган хүмүүжүүлэгшэдэй хүдэлөө хүгжөөн дэлгэрүүлхэ асуудалда ехэ анхарал хандуулна. Хабар-зунай ... гын, мүн авиационно-химическэ хүдэлмэри хэхэ сагта эрхим һайнаар ажаллаха ... бэлэдхэл хэгдэһэн байна. ... һурган хүмүүжүүлэгшэд томилогдожо ... экипажнуудай дунда социалис мүрысөөн дэлгэрүүлэгдэнэ.

В. Ф. Карпухинай ... самолёдой экипаж ... химическэ хүдэлмэри ... дэг экипажнуудай дунда ... һуури эзэлһэн юм. Энэ ... экипажай һурган хүмүүжүүлэгшэ С. С. Чернат гэгшын үзүүлһэн нүлөөн бага бэшэ. А. С. ...нинэй һурган хүмүүжүүлһэн С. Ничепорчугай экипаж ... дохи һууринда гараа.

Зүүн-Сибириин гражданска авиациин эрхим һурган хүмүүжүүлэгшэ гэһэн нэрэ хүртэхэ мүрысөөн дэлгэрэн дэһэн байна. Энэ нэрэ хүртэхэ дүрим баталагдаа. Мүн авиапредприятиин һурган хүмүүжүүлэгшэдэй мүрысөө дэлгэрүүлхэ дүрим талан абтажа, энэ мүрысөөн һурган хүмүүжүүлэгшэдэй ... соһон байна. Эдэ мүрысөөнүүд һурган хүмүүжүүлгын ... хүгжөөхэ, дэлгэрүүлхэдэ зорюулагдана.

М. ХАМАХАНОВ,
И. ХРАПУНОВ.

ОЛОН ЖЭЛДЭ—ЖОЛООШОНООР

Үшөө «ЗИС-5» түхэлэй автомашиные хори гаран жэлэй саада тээ жолоодожо, түрэл колхозойнгоо элдэб эсын ашаа эсэшэ сусашагүйгөөр зөөһэн энэ хүн нютаг нугадаа суурхалай. Мүнөө Очир Доржиевич Абидуев «ГАЗ-66» гэжэ шэнэ түхэлэй автомашинын жолоо барижа ябана. Олон жэлэй туршада оролдосотой һайнаар ажаллаһан тула Очир Абидуев имэ шэнэ автомашина даажа абаха эрхэдэ хүртэһэн байна бшуу. Хурамхаанай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой эрхим жолоошодой нэгэн, коммунист Очир Доржиевич Абидуев ашаа зөөхэ талаар юһэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй түсэбые болзорһоонь холо урид дүүргэхэ уялга абаад, тэрэнээ амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Тэрэ коммунис ажалэй ударнигай нэрэ зэргэдэ хүртэһэн, арадай ажахын туйлалтануудай выставкэдэ хабаадаһан юм.

Эдэ үдэрнүүдтэ колхозойнгоо үбһэшэд, холын гүүртэнүүдтэ ба отарануудта ажаһуугшадта шухала хэрэгтэй зүйлнүүдые, элдэб ашаа зөөжэ байна.

С. БАИРОВ.

ЛЕНИНГРАД. «Ленинградский металлический завод» гэжэ нэгэдэлэй продукци холуур мэдээжэ болонхой. Энэ предприятиин хүсэтэ турбинанууд манай оронои болон хилын саанахи оронуудай электростанцинуудта эльгээгдэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шэнэ турбина Югослави эльгээгдэхээр бэлдэгдэжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

БАРИЛГА ДЭЭРЭ

Буряадай барилгын управлениин 1-дэхи СМУ-гай коллектив партиин XXV съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха гэһэн хүсэл эрмэлзэлтэйгээр социалис уялга абаһан юм. Байрын гэрнүүдые, саад-яслинуудай болон эмхи зургаануудай байшангуудые түргэнөөр, һайн шанартайгаар барижа, саг болзор соонь ашаглалгада тушааxые оролдоно. Шулуушад, штукатур болон шэрдэгшэд мүрысөөнэй тугые дээрэ үргэн, үдэрһөө үдэр бүри улам эршэтэйгээр ажаллана. Эдэнэр түгэсхэхы жэлдэ ехэ барилга хэхэ даабаритай. 80 бүлэ айлай орохо дүрбэн гэр, городской больницын байшан, бэшэшье олон объектнүүдые ашаглалгада тушааха юм.

Городской больницын барилга дээрэ ехэ хүсэеэ табяад байнабди. Дотор талын хүдэлмэри хэхэ 3 бригада, дархашуулай 2 бригада, халуун уһанай соргонуудые тодхохо, хамта 140-өөд хүдэлмэришэн больницын барилга дээрэ хүдэлнэ, — гэжэ 1-дэхи СМУ-гай начальник В. Н. Родионов хэлэжэ байгаа һэн.

Хэдэхэн жэлэй саана Үдын урда бэедэ городской шэнэ больницын корпусууд баригдажа эхилээ бэлэй. Мүнөө бүхы корпусуудайнь торхонууд баригдаад, дотор талын хүдэлмэри хэгдэжэ байнхай. Штукатурщигууд, шэрдэгшэд, дархашуул эндэ хүдэлнэ. Эдэнэр һайн шанартайгаар ажалаа хэжэ, халаан бүриин даабари үлүүлэн дүүргэхын тула яһала оролдоно. Недели соо хэһэн ажалай дүн гаргагдажа, эрхимлэгшэдэй нэрэ соло олоной анхаралда табигдадаг байха юм.

— Манай участогай хүдэлмэришэд халаан бүриин даабари үлүүлэн дүүргэхэ гэһэн зорилго урдаа табина. Л. Н. Кузнецова, Г. Ш. Шарипов гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригадануудай штукатурщигууд халаан бүриингөө даабари 10—15 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ, олоной магтаалда хүртэнэ, — гэжэ барилгын 2-дохи участогай начальник С. Л. Дашук хөөрэнэ.

Нарһан тужын хажуудахана, үргэн сонхонуудтай үндэр гэрнүүд ербын бодоно. Эдэ байшангуудай газаа, досоошье таладань ажал хэжэ байһан хүнүүд харагдана. Зарим хүдэлмэришэд шулуу бутаруулан, шэнэ больницын газаагуурхи талмайе асфальтаар хушана.

Үдэртөө 700 хүниие үзэхэ, аргалха поликлиникын, 300 хүниие эмшэлхэ больницын корпус баригдаад, мүнөө дотор талын хүдэлмэри түлэг дундаа хэгдэжэ байна. Энэ барилгада эгээл бэрхэ барилгашад табигданхай, Л. Н. Кузнецовагай даадаг бригада эрхим түрүү ажалаараа үнинһөөл хойшо суурхадаг, Эдэнэр Улаан-Үдэ хотодо нилээд олон барилгануудай дотор талын хүдэлмэри хэһэн байна. Министрнүүдэй Соведэй, горсоведэй байшангуудай, выставкын залай болон бусад олон байшангуудай дотор талын хүдэлмэри эрхим һайн шанартайгаар хэжэ, барилгашадай дунда мэдээжэ болоһон юм. Мүнөө эдэнэр городской больницын барилга дээрэ хаба шадалаа харуулжа байна.

— Бригададамнай 22 хүдэлмэришэн тоологдоно. Зарим хүдэлмэришэднай халаан соогоо 12 дүрбэлжэн метр хана штукатурдаха даабаряа 15—16 метртэ хүргэжэ, даабаряа холо үлүүлэн дүүргэнэ. Хэн нэгэмнай үлүү һайнаар хүдэлнэ гэжэ хэлэхын аргагүй. Бултадаал оролдонобди. Заримдаа хоёрдохи халаанда хүдэлмэришэдөө табинабди. Больницын барилгые саг болзортонь ашаглалгада тушааха гэһэн шухалын шухала зорилго урдаа табинабди, — гэжэ штукатуршадай бригадир Любовь Николаевна Кузнецова хэлэжэ байгаа һэн. Энэ бригадын коллектив М. Н. Хлыстовагай бригадын хүдэлмэришэдтэй мүрысэнэ. Эдэнэр социалис мүрысөөндэ илажа гарахын тула ехэ эдэбхи үүсхэл гарган, эршэтэй шангаар хүдэлжэ байна.

Габис Шарипович Шариповай хүтэлбэрилдэг комсомол-залуушуулай бригадын коллектив эрхим ажалаараа үнинһөө хойшо суурхажа ябана. Энэ бригадын коллектив халаан бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэхэ, бүхы ажалаа эрхим шанартайгаар хэхэ гэһэн зорилго урдаа табинхай.

1-дэхи СМУ-гай дэргэдэ эмхидхэгдэһэн тусгаар комиссиин гэшүүд хэһэн ажалай шанарые үдэр бүри шалгажа, сэгнэлтэ табидаг. Хүдэлмэришэд городской больницын барилга саг соонь ашаглалгада тушаажа, партиин XXV съездэдэ ажалай бэлэг болгохо зорилготой. Барилгын материал ашаһан машинанууд хойно хойноһоо һубарин нишэ ерэжэл байна. Участогай начальник С. Л. Дашук жолоошодые угтан гаража, ямар ашаа хаана буулгахыень заажа үгэнэ.

К. ЖАМЬЯНОВ.

ЯРУУНЫН АЙМАГТА

АЖАЛШАДАЙ ХҮСЭЛ БЭЕЛҮҮЛЭГДЭНЭ

Тулдунай совхоз байгуулагдаһаар жэлһээ үлүүтэй болобо. Түс ажахы һү, мяха үйлэдбэрилхэ шэглэлтэй юм. Үйлэдбэриин ехэ зорилгонуудые шиидхэхэ зуураа, ажалшадай байра байдалые улам һайжаруулха, тосхон нютагаа болбосон түхэлтэй болгохо асуудалда гол анхарал хандуулагдана.

Үнгэрһэн жэлэй туршада совхозой түб Тулдун тосхондо, мүн Шэрэнгиин отделенидэ гэр байранууд олоор бодхоогдожо, 32 айл шэнэ байрада нүүгээ. Мүнөө жэлдэшье эндэ барилга олоор хэгдэжэ байнхай. МТМ, автогараж, малай байранууд болон үйлэдбэриин-ажаһуудалай бусад барилганууд бодхоогдоно.

Энээнһээ хойшодоошье түс ажахыда шэнэ гэр байранууд улам олошорхоор хараалагдана. Совхозой конторын байшан ашаглалгада үгтэхэ, почтын шэнэ байшан бодхоогдожо, 100 номертой телефонно станци тодхогдохо. Мүн һургуулиин интернат, байрын гэрнүүд баригдахаар хараалагданхай.

ТҮРҮҮ НАЙМААЛАГША-ЖОЛООШОН

Автолавкын наймаалагша-жолоошон В. И. Тепляковые танихагүй малшан Яруунын совхоздо олдохогүй байха. Юуб гэхэдэ, энэ нүхэр тусхай график болон маршрудай ёһоор, совхозойнгоо бүхы гүүртэ отарануудаар ябажа байдаг юм. Тэрэниие малшад ходо баяртайгаар угтадаг. В. И. Тепляков малшадай захиһан эд бараа яажашье һаа, асарһан лэ байдаг. Автолавка соонь олон янзын эдеэ хоол, эд, бараанай элбэг байһан дээрэһээ наймаанshье гүйсэтэй, малшадшье урма баяртай. Автолавкын наймаалагшын һара бүриингөө түсэб даабари ходо үлүүлэн дүүргэдэгынь дэмы бэшэ. Оролдосотой ажалайнгаа түлөө түрүү наймаалагша-жолоошон В. И. Тепляков һаяхан КПСС-эй райкомой Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа.

Мүнөө үедэ В. И. Тепляковой автолавкые малшадай зуһалангуудта, мүн үбһэшэдэй звено, бригаданууд дээрэшье ябахыень харахат.

ҮЛЬДЭРГЫН ХОНИШОД ЭРХИМ

«Коммунизм» колхозой үргэн уужам бэлшээри дээрэ арбаад отарын хонид атарлан бэлшэжэ ябана. Ажахын хонишод жэлһээ жэлдэ түл түрэсэеэ арьбадхажа, хонидойнгоо тоо толгой олошоруулна.

1974—1975 онуудта Яруунын аймагай хонишодой дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүн һаяхан гаргагдаба. Үльдэргэ нютагай хонишон Цырен-Дамба Доржаев аймаг соогоо түрүү һуури эзэлжэ, КПСС-эй райкомой, ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй дамжуулгын Улаан тугта хүртэбэ. Ахалагша хонишон Ц-Д. Доржиев юһэдэхи табан жэлдэ «1975 оной аймагай чемпион» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэжэ, аймагай Хүндэлэлэй дэбтэртэ бэшэгдээ.

Үнгэрһэн үе соо тус отарын хонишод 100 эхэ хонин бүриһөө 108,2 хурьга абажа, тэдэнээ гарзагүйгөөр эхэһээнь һалгажа, шэнэ отарада эльгээхэдээ, толгой бүриинь шэгнүүрые 21,3 килограммда хүргэһэн байба. Мүн хонин бүриһөө 3,576 килограмм ноохо хайшалһан байха юм.

Мүрысөөндэ хоёрдохи, гурбадахи һуури эзэлһэн тус ажахын ахалагша хонишод Дулма Цыбенова эрхимлэгшэһээ табан хурьга үсөөнөөр абаһан байба. Харин нүгөөдэ хонишон Норбо-Самбу Дашинимаев 100 эхэ хонинһоо 101 хурьга абаба.

В. БАЙБОРОДИН.

СОВЕТ ОРОН — ШЭНЭ ҺОНИН

СЫР-ДАРЬЯГАЙ ГОЛДО ХАДАЛГА ЭХИЛБЭ

АЛМА-АТА. (ТАСС-ай корр. И. Никитин. Сыр-Дарьягай голдо, Казахстанай бАрайгар ургуулдаг гол таряалан дээрэ, ургаса хуряалга нёдондо жэлэйхиһээ долоон хоногоор эртэ эхилбэ. Чилийскэ ба Яныкурганска районуудай ажахынууд түрүүшын арбаад гектар талмай дээрэһээ барайгар хадажа абаа.

ШЭНЭ УРГАСЫН АРБУЗ

НИКОЛАЕВ. (ТАСС-ай корр. А. Сироп). Жовтневын районой Димитровэй нэрэмжэтэ совхоздо ургуулагдаһан арбуз ашаһан түрүүшын вагонууд Россин хэдэ хэдэн областьнуудта эльгээгдэбэ.

Николаевска областиин Ленинэй нэрэмжэтэ, «Путь к новой жизни» колхозууд, «Радянська Украина», «Прибугский» совхозууд, урда районуудай бусад ажахынууд шэнэ ургасын түрүүшын арбуз РСФСР-эй баруун-хойто нютагуудта, Белоруссида, Прибалтикада эльгээгээ.

ТУРКМЕНИИН ХЛОПОК ХУРЯАГДАНА

МАРА. (ТАСС-ай корр. Я. Усманов). Нарин утаһатай хлопок тарижа ургуулдаг Мургабын голдо ургаса хуряажа захалба. Марын районой колхозууд шэнэ ургасын хлопок түрүүлэн тушаажа эхилээ. Энэ жэлдэ Марын областиин ажахынууд 360 мянган тонно хлопок Эхэ орондоо үгэхэ уялга абаба.

НАМАРАЙ УРГАМАЛНУУДЫЕ ТАРИНА

ВОЛГОГРАД. (ТАСС-ай корр. И. Бирюкова). Волгоградска областиин механизаторнууд намарай тарилгаяа эхилбэ. Областиин 15 районой полинууд дээрэ сеялкэнүүд гаргагдаа. Түрүүшын үдэрһөө механизаторнууд эршэмтэйгээр ажаллана. «Мироновская-808», «Юбилейная-50» гэжэ сортын шэниисэ эндэхи оршон байдалда тааража, үндэр баян ургаса үгэнэ. Ган гасуурщье сагай уларилда гэмгүй һайнаар ургадаг «Краснодарская-39» сорт мүн лэ тарингданхай.

Энэ жэлдэ волгоградайхид 2 миллион шахуу гектар дээрэ намарай тарилга хэхые шиидээ.

СТАХАНОВСКА ЭСТАФЕТЭ

ДОНЕЦК. (ТАСС-ай корреспондентнүүд Б. Герценов, А. Тертычный). Горькиин түмэршэ дархан Александр Бусыгин, Вычугай бүд нэхэгшэ Мария Виноградова, Украинын свеклошон Мария Демченко, «Центральная - Ирмино» гэжэ шахтын парторг байһан Константин Петров — Алексей Стахановай үүсхэл дэмжэгшэд юһэдэхи түсэбтэ табан жэлэй түрүүшүүлтэй Донецк хотодо уулзаба. Стахановска хүдэлөөнэй 40 жэлэй ойдо — гайхамшаг һара үдэртэ—зорюулагдаһан республикын научно-практическа конференци эндэ болобо.

Жданов хотодохи «Азовсталь» заводто Советскэ Союз соо эгээ томо «3.600» гэжэ хабтайлгамал булад гаргадаг стан ашаглалгада оруулагдаһаар үнинэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: прокат гаргадаг «3.600» гэжэ стан автомат аргаар хүдэлэгдэнэ.

АПН-эй фото.

Украинын 600 мянган хүдэлмэришэн, предприятинуудай, колхоз, совхозуудай 1.600 коллектив КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө мүрысэн, гол шухала бүхы дүнгүүдээр түсэбтэ табан жэлэйнгээ даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэбэ.

ГОРЬКИИН НЕФТЬШЭД ҺАЙНААР АЖАЛЛАНА

ГОРЬКИЙ. (ТАСС-ай корр). КПСС-эй XXIV съездын нэрэмжэтэ Ново-Горьковско нефть болбосоруулдаг заводой коллектив нефть сэбэрлэхэ бүлэг барилгын түрүүшын түхеэрэлгые проектээр хараалагдаһан хүсэндэнь хүргэбэ. Орон дотор эгээл ехэ түхеэрэлгэнүүдэй нэгые хараалагдаһан хэмжээндэнь хүргэхын тула предприятиин мэргэжэлтэд, операторнууд 25 үдэр соо габшагайгаар ажаллаһан байна. Энээниие хабсаралгада гол түлэб 4—5 дахин ехэ саг гаргашалагдадаг юм.

Намаглиг хооһон газарта һуури табижа, хэдэн мянган кубометр бетон шудхаха, технологическа мантан ехэ бахананууды бодхоохо, хэдэн зуугаад электродвигатель, бүлүүр тодхохо гээшэ айхабтар ехэ ажал болоно. Харин Горькиин барилгашад, хабсаргагшад энэ хэрэгые оройдоол 18 һара соо бэелүүлһэн байна.

ЭЛЬБОР—СТАНОЧНИГОЙ ТУҺАЛАГША

ЛЕНИНГРАД. (ТАСС-ай корр. В. Ворошилов). Сестрорецкэ инструментальна заводһоо юрэ бусын түрүүшын фрезүүд машина бүтээдэг предприятнуудта эльгээгдэбэ. Эдэ инструментнүүдэй отолуурай эринүүд айхабтар хатуу синтетическэ материал — эльбороор хэгдэнхэй. Нимэ фрезүүд хатуу болгон шэрээгдэһэн булад, бата бэхи шэрэм бэлэхэнээр отолдог байна. Тэрээгээр отолһоной һүүлээр нюрууень мүлиһэнэй хэрэггүй.

1975 ОН — ЭХЭНЭРНҮҮДЭЙ УЛАСХООРОНДЫН ЖЭЛ

УЗБЕГЭЙ ССР. Аму-Дарьягай уһаар ундалуулагдадаг Каршинска талада Кашкадарьинска областиин Ч. Бегимкуловай нэрэмжэтэ совхозой хлопогой плантацинууд нэмжыһн ногоорно.

Урдань хон-ямаан байһан зуун гектар талмай газарые залуу коммунист Адолат Насыровагай (зураг дээрэ) удхадагдаһан басагадай бригадын хэд элдүүрилжэ, хлопок тарин байна. Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын жэлые шэнэ газар элдүүрилэгшэд ажалай бэлэгээр угтаха гэжэ шиидээд, гектар бүриһөө 40 центнер ургаса хуряаха гэжэ уялга абаһан байна. Энэнь даабариһаа 18 центнерээр үлүү.

ТАСС-ай фотохронико.

«ШҮЛЭГ» БҮХЭН ЗОХЁОЛ БОЛОДОГГҮЙ

«Шүлэг бүхэн зохёол болодоггүй юм. Эдэнээ үшөө дахин хараад, буряад поэдүүдэй зохёолтой жэшэжэ үзөөрэй» гэжэ зарим эхилэн бэшэгшэдтэ хэды дахин хэлэгдэһэн байха юм. Теэд ойлгодоггүйнь, ухаандаа хадуужа абадаггүйнь гайхалтай. Иимэл ушарһаа үнөөхил хэбээрээ бэшээд, уран шүлэг болоогүй зүйлнүүдээ редакцида эльгээжэл байдаг. Уран шүлэгэй түһөөгүй, тиигэжэ мүртөө хайша хэрэгтэй бэшэгдэһэн шүлэгүүд олон. Мүүнь гэхэдэ, ... тиимэһээ үшөө шүүһэжэзэгүй, зохёол болоогүй «бүтээлнүүдээ» редакцида эльгээхээ яарана.

Жэшээнь, Элбэг Манзаров Түнхэнэй үзэсхэлэнтэ гоё байгаали, зулгы һайхан залуу наһан, инаг дуран тухай шүлэгүүдые, мүн баснинуудые бэшэдэг юм. Зарим шүлэгүүдынь манай газетэдэ гараһан. Теэд юу хэлэлтэйб гэхэдэ, энэ нүхэр шүлэг зохёолгын ёһо гурим ойлгоод мэдэнэгүй. Уран шүлэг хэлэн дээрэ торосолдохогүй, аятай зохидоор ханхинан зэдэлхэһээ гадна, шэмэтэй баян хэлээр бэшэгдэхэ ёһотой бшуу. Энээн тухайда Э. Манзаровта хэды дахин хэлэгдэһэн байха юм. Теэд автор энэ мэтын тон туһатай, хэрэгтэйшье зүбшэл заабари анхаралдаа абанагүй, үнөөхил хуушан зүргөөрөө галгижа ябаһаар. Шүлэгэй мүр бүхэндэ доторой аялга хүгжэм гэхэ гү, али ритм байдаг шуу. Энэниие автор мэдэнэгүй. Аялга дуун мэтэ зэдэлхэгүй һаа, ямар тиимэ шүлэг байха юм? Хүнэй сэдьхэл хүдэлгэхэгүй, миил хэмэл хооһон мүрнүүд болошохол.

Хүхюун, дорюун
һаалишад
Хүнэгөө баряад гараа.
Һүн далайһаа удхаад,
Хүүюур уруу адхаа.
Тоһо, зөөхэйнь билтараад,
Тоонто нютагаа шэмэглээ.
Түрүүшын түсэбөө
дүүргээд,
Нүгөө түсэбөө эхилээ», — гэһэн мүрнүүдые («Һаалишад» гэжэ шүлэг) Э. Манзаров уншагшадта дурадхана. Сэхыень хэлэхэдэ, эндэнь поэзиин мүр сараашье үгы, миил үглөөнэй һаам дээрэһээ хэлдэһэн хилбархан репортаж гэхэ гү. Юундэ? Автор шүлэгэй утаһые, хубшэргэйе мэдэнэгүй. Толгой холбохые оролдоошье һаа, рифмэнь алдагдаа. «Һүн далайһаа удхаад, хүүюур уруу адхаа» гэһэн зэргэсүүлгэ гэхэ гү, али эпитет хэрэглэхэ һэдлгэтэй. Энэнь одоо таарагүй, гол түлэб удхын талаар буруу гэхэ. Гадна «түрүүшын түсэбөө дүүргээд, нүгөө түсэбөө эхилээ» гэжэ уншанабди. Тухайлхада, ажалша бэрхэ һаалишад түхэл шэнжэ зураглан харуулха зорилготой байгаал ха. Теэд энэ уран шүлэгэй һабагшашье байнагүй. Ямар тиимэ «нүгөө түсэб» байдаг юм? Элдэб янзын уран аргануудые гэхэ гү, али урдань поэзидэ хэрэглэгдээгүй зүйлнүүдые хэрэглэхэ шадалгүй дээрэһээ, оройдоо юундэшье хэрэггүй үгэнүүдые хүсөөр шахуу няажархина. Тиихэдэ «хүүюур уруу адхажа» байха һүниинь харагданагүй. Эндэ тад ондоо зэргэсүүлгэ хэрэглэхэ байгаа. Үгын удха ойлгонгүй, тушаалдаһан лэ газартнь няажархихада таагүй ха юм.

«Үүрэй наран мандана үглөө эртүүр» гэжэ мүр шэхэндэ ехэл хажараар дуулдана. Үүрэй толоншье, үүрэй нараншье авторта хамаагүй, тон адли удхатайл ха. Үглөөнэй наранай мандан гарахые хэды дахин хараһаншье һаа, «үүрэй» гэжэ үгэтэй холижорхиһониинь муу гээшэ. Ёһотой бэрхэ шүлэгшын нюдөөр оршон тойронииие адаглан харадаг һаа, иимэ худхаляа хэхэгүй бэлэй. Тэрэшэлэн «Үндэр солю», «Шамдаа», «Сагай эрьюулгэ» гэжэ шүлэгүүдтэнь тон иимэ дутагдалнууд дайралдана.

«Бодото тарган малнуудаа
Боори хангайдаа
бэлшээжэ,
Ханги Улзытын хойморто
Хамтаран байна Мүдэрин»,

—гэһэн мүрнүүдые А. Гомбоев дурадхана. «Худэр гол», «Амаршалга», «Союз — Аполлон» гэжэ шүлэгүүдынь зохёол болоогүй гэжэ сэхэ хэлэлтэй. Мал гэжэ үгэ юундэ олоной тоодо бэшэгдэхэ болооб? Табан хушуу адуу малыемнай хамта дээрэнь харуулһан удхатай үгэ ха юм. Үнгэрхэ ерэхэдэ, «бодото тарган малнууд» гэжэ бэшэнэ. Үндэһэн хэлэнэй баялигые һайса мэдэхэгүй дээрэһээ, мүн зарим үгэнүүдэй удхые ойлгодоггүй дээрэһээ тушаалдаһан үгэнүүдые хэрэгтэйшье, хэрэггүйшье газарта хэрэглэнэ. Эбэртэ бодо мал гэжэ хэлсэдэг һааб даа. Тиихэдээ «бодо, бодото» гэхэ мэтын үгэнүүд ямаршье илгаагүй болоно гү? Зүбшэл юуб гэхэдэ, имагтал уран хурсаар, уһан буряадаар бэшэгдэһэн номуудые залхуурангүй уншажа, хэлэеэ баяжуулха хэрэгтэй. Уран шүлэгэй хэлэн яряанай хэлэнһээ тад ондоо, тиигэхэ мүртөө өөрын гуримтай ха юм. Энээниие мартажа болохогүй.

«Сүлөөтэй сагтаа шүлэг бэшэдэгби. Буряадайнгаа уран зохёолшодой, поэдүүдэй номуудые суглуулнаб. Һаяшаг поэт Дондок Улзытуевай «Ехэ дабаан» гэжэ ном уншааб» гэжэ Яруунын аймагай Мужыха нютагһаа Ринчин-Доржо Санданов бэшэнэ. Гадна һургуулидаа буряад хэлэнэй кружок эмхидхэхэ тухай багшатаяа хэлсээ юм ха. Теэд тэрэнь хүсэндөө хүрөөгүй. Ахамад классай һурагша Р.-Д. Санданов буряад номуудые уншажа, хэлэеэ баяжуулна. Энэнь ехэл һайн гээшэ. Харин һургуулидаа буряад хэлэнэй кружок эмхидхээгүйнь муу. Хэрбээ багшатаяа үгэеэ ойлголсоо һаа, поэт Д. Улзытуевай «Саһан шэнги наһан» гэжэ шүлэгэй удхые ойлгожо ядахагүй һэн. Энэ шүлэг философско удхатай, хүнэй ажаһуудалһаа үндэһэтэй гэжэ тоологдодог. Хүнэй наһан тухай сэхээр бодомжолонгүй, харин ажабайдалай али бухы шалтагаанһаа болодог гэжэ поэт ойлгуулна ха юм. Тиимэһээ удхань нэгэл тиимэ орёошог, даб гэбээр ойлгогдошогүй байжа магад.

«Эрэ хүн солотойлби
Үеэлхэ шамтай хүсэтэйлби
Үльгэр домогто суурхаха
Уран гоё хэлэтэйлби», —

гэжэ С. Шарбунаев Түнхэнһөө бэшэнэ. Редакцида эльгээһэн гурбан шүлэгынь хэлэн болоогүй. Энэ бадагай алдуунуудые занангүй, авторай бэшэһэн зангаар хэрэглээб. Юундэ? Уншагшад тухайлжа байгаа ёһотой. Буряад хэлэнэй дүрим автор оройдоо мэдэнэгүй. Үзэгэй алдууһаа гадна, сэглэлтын тэмдэгүүдые хэрэгтэй газартань табижа шаданагүй. «Үеэлхэ шамтай хүсэтэйлби» гээшэнь ямар удхатайб? Үеэлэ гэжэ үгэ бии юм ааб даа. Үелхэ, ханилха, нүхэсэхэ гэжэ хэлэхын орондо «үеэлхэ» гэжэ хэлэдэг юм аал? Нютагай үгэ байжа болоо. Уран зохёолдо тиигэжэ бэшэдэггүйл. Тэрэшэлэн «хүсэтэйб» «хүсэлтэйб» гэжэ хоёр үгын удхые эхилэн бэшэгшэ мүн баһа мэдэнэгүй. Халагламаар. «Үльгэр домогто суурхаха уран гоё хэлэтэйлби» гэжэ бэеэ һайрхана. Тон юрын гэхэ гү, али үдэр бүри шахуу хэрэглэгдэжэ байһан үгэнүүдэй удхые, онсо өөрын илгаае мэдэхэгүй аад, «уран гоё хэлэтэйлби» гэжэ байгаад бэеэ магтахадань зохидгүй байна.

Буряад номуудые уншаха, хэлэеэ баяжуулха хэрэгтэй. Тон иимэ ажаглалта Ц. Раднаева (Хэжэнгэ), Д. Намсараев (Улаан-Үдэ), Ц. Цырендоржиева (Ага), Ж. Юбухаев (Түнхэн) болон бусадта эрид сэхэ хабаатай.

М. ОСОДОЕВ.

АЖАЛШАДАЙ бэшэгүүдһээ

ХҮН ЗОН ХҮЛЕЭҺЭЭР

Хүрбын совхозой, мүн леспромхозой түб һуурин Тээгдэ тосхондо шэнэ барилганууд олоор бодхоогдожо, нютагай ... шарай хараа байса хубилжа байнхай. Тиигэхэтэй ... тосхоной үйлсэ гудамжанууд хэдэн жэлэй саада тээ байһан лэ зандаа байһаар. Жэшээнь, 2—3 часай туршада бороогой ороо һаа, тосхоной үйлсэнүүдээр ябаган хүншье, автомобильшье, тракторшье ябажа шадахаяа болишоно. Түб гэхэдэ, бороогой һүүлээр үйлсэнүүдтэ гүнзэгы гэгшын шабааг тогтожо, шабар шалхи болошоно бшуу.

Энэ бүгэдэ тухай совхозой ба леспромхозой, Дээдэ-Хүрбын сомоной Совегэй гүйсэдхэхэ комитедэй хүтэлбэрилэгшэд һайса мэдэдэг аад, үйлсэнүүдые сэбэр болгохо талаар ямаршье хэмжээ абанагүй. Зүгөөр үнгэрэгшэ хабартаа совхозой дирекциин үүсхэлээр хэдэн машина элһэн асарагдажа, үйлсэдэ адхагдаһан байгаа. Ондоо юуншье хэгдээгүй. Тосхоной үйлсэнүүдые болбосон түхэлтэй болгохо талаар суглаанууд дээрэ оло дахин хэлэгдэһэн, тогтоолнуудшье абтаһан байха. Теэд хубилалта болоногүйл даа.

Тээгдэ тосхоной үйлсэнүүд хэзээ сэбэрлэгдэжэ, болбосон түхэлтэй болохо гээшэб? Энэ асуудалда Дээдэ-Хүрбын сомсоведэй гүйсэдком харюусаха бэзэ гээд хүн зон хүлеэһээр.

Ц-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА,
хүдөө бэшэгшэ.

Хориин аймаг.

ХАРГЫН ГУРИМ НЯГТААР САХИХА

Ялагар хара асфальтаар хушагдаһан үргэн салуу гудамжануудааршье, улаан-боро шулуу дэбдигдэһэн хуушанай үйлсэнүүдээршье, хотын захын уйтан годирхой замааршье зөөлэн бүмбэлзүүр хүнгэн машинанууд, хүдэр томо ашаанай машинанууд, шуумар хурдан мотоциклнууд, баһа тиихэдэ ябаган хүнүүдшье ябажа байдаг. Эдэ бүгэдэнэй харгын гурим сахилгада саг үргэлжын анхарал ГАИ-гай хүдэлмэрилэгшэд хандуулжа байдаг.

Һүүлэй хэды жэлэй туршада соо харгыгаар ябалгые гуримшуулха, элдэб эсын осолто ушарнуудые уридшалан һэргылхэ, машина ябаган хүн хоёрой харилсаае һайжаруулха талаар нилээд горитой хүдэлмэри ябуулагдажа байдаг гээшэ.

Олонхи үйлсэнүүдээр харгын нэгэ талаар ябаха гурим тогтоогдонхой. Ябаган хүнүүдэй үйлсэ хүндэлэн гараха тусхай газарнууд олон болгогдонхой. Харгын тэмдэгүүд шэнэлэгдэнхэй. Үдэшэндөө олонхи үйлсэнүүдтэ гэрэлтэй һаруул болонхой. Гэбэшье ябаган хүнүүдэй машина доро орохо, дайрuулха ябадал үсөөрөөгүйнь харамтай.

Һанаад үзыт даа, иимэ ушар нэгэтэ бэшэ болоjо байдаг. Үйлсын уулзадаһан дээрэ харгы хүндэлэн гараха һанаатай хэдэн олон хүнүүд машинануудай үнгэрхые хүлеэжэ байха. Гэбэшье машинанууд таһалгаряагүй субаха. Жолоошодой нэгэнииншье халта аалидажа, ябаган хүниие урдуураа гаргаха гэжэ огтошье һанахагүй. Энэ хадаа тодорхойгоор хэлэгдэһэн дүримые эбдэлгэ болоно. Ябаган хүнэй үйлсэ хүндэлэн гараха тусхай газарта дүтэлэн ерэхэдээ жолоошод машинаяа аалидхаха, үйлсэ хүндэлэн гаража ябаһан хүниие урдуураа гаргаха гэжэ энэ дүрим дотор тон һайнаар бэшэгдэнхэй.

Ябагаар ябажа байтараа машинын жолоо бариһан хүнэй яажа хубилдаг тухай эндэ хэлэмээр хаш. Үсэгэлдэр лэ һаяхан өөрөө дуран соогоо үйлсэ хүндэлэн гаража ядажа ябаһан аад, харин мүнөө тапха ондоо болонхой ябаган хүнүүдые хараажа байха. Тиихэдэ ябаган хүнүүдшье баһал өөрынгөө хубида зэмэтэй. Машинын үнгэрхые халташье хүлеэхэгүй, хамарайнь урдахануур гүйлдэхэ. Жолоошод энэ ушарта гэнтэ тормозлохо, машинаяа эгсэ годируулха баатай болодог.

Иимэ ябадалнуудһаа болоjо нилээдгүй олон осолто хэрэгүүд болодог. Статистика абажа харахада хото городуудта, тосхон һууринуудта болоһон харгын осолнуудай гурбанай хоёр хубинь ябаган хүнэй машинада дайруулга гэжэ тоологдоно. Эндэ олонхи ушарта хүнүүд үхэдэг, ехээр гэмэлтэдэг байха юм. Тэдэнэй хахадһаа ехэнхинь ябаган хүнүүд.

Харгыгаар ябажа байгаа хүн бүхэн өөрын харюусалгатай. Харгын гурим эбдэһэн жолоошодшье, ябаган хүнүүдшье хэһээгдэдэг, ялада унадаг. Ябаган хүнүүд 10 түхэриг хүрэтэр яла түлэдэг. Хэрбээ ябаган хүнэй гэмээр осолто ушар болоһон байгаа һаань, хүн наһа бараһан байгаа һаань, СССР-эй Верховно Сүүдэй пленумэй тогтоолой ёһоор, зэмэтэн 5 жэл хүрэтэр эрхэеэ хаһагдадаг. Хэһээлтэ хашалтаар һүрдүүлхэ гэжэ бидэ оролдоно бэшэбди. Хүнүүд баһаа хойшо харгын дүрим мэдэхэ болоһой, энэ дүрим нарииаар сахижа ябаһай гэжэ бидэ оролдонобди.

Автоинспектор хадаа хүн машина хоёрой хоорондохи аша туһа хараадаа абалсана. Ябаган хүндэ яла ашажашье байхадаа, жолоошодой талөн дээрэ нүхэ гаргахадаашье автоинспектор хэн хэниеншье уршагта хэрэгһээ һэргылнэ ха юм.

Б. ФЕДОСЕЕВ,
ГАИ-гай хүдэлмэрилэгшэ.

МАГТААЛТАЙШЬЕ, ТУҺАЛНАШЬЕ

...ын аймагай ой модоной ...ын коллектив табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга ...д, эршэтэй һайнаар хүдэлжэ байна. Коллективэй гэшүүд ... жэлэй даабарииe бүхы таһалгань декабриин 5 болотор дүүргэхэ зорилготой һэн. Тиигэжэ байгша оной түрүүшын ...лдай түсэбтэ даабарииe болзорһоонь урид дүүргэжэ шадаһан.

Ажалдаа үнэн зүрхэнһөө хандаһан, үйлэдбэриин эрхим дүнгүүдые түйладаг бэрхэ хүдэлмэрилэгшэд түс коллективтэ олоншорно. Һаяшаг леснигээр ажаллажа эхилһэн Николай Дамбаев коммунис ажалай ударниин хүндэтэ нэрэ солодо хүртэнхэй. Лесник Василий Пе...ский 1973—1974 онуудай социалис мүрысөөндэ эрхим дүнгүүдые нэгэнтэ бэшэ түйлажа, «Социалис мүрысөөндэ эрхимлэгшэ» гэһэн тэмдэгээр хоёр удаа шагнагдаһан байна. Тиихэдэ лесхозой залуу тракторист Егор Гомбоев Орлигой сомоной Советэй депутатаар һунгагданхай.

Лесхозой хүдэлмэрилэгшэд аймагай колхозуудта шадал соогоо туһалдаг юм. Мүнөө эндэхи колхознигууд ниитын адууһа малда үбһэ бэлэдхэхэ ажалаа шударгыгаар ябуулна. Лесхозой коллективһээ хэдэн хүн аймагай «Улаан Аха», «50 лет Октября» колхозуудта ошоод, үбһэ хуряалгэ дээрэ ажаллана. Тэдэнэр наратай үдэрнүүдые алдангүй, ажалаа һайнаар эмхидхэн хүдэлхые оролдожо байна.

П. ЖУЖАЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.

ЖЕНЕВЭ

ЗЭБСЭГ ХЭРЭГСЭЛНҮҮДЫЕ ХУРЯАЛГЫН КОМИТЕДТЭ

ТАСС

Зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряалгын комитедэй ээлжээтэ заседани августын 21-дэ эндэ болобо. Совет түлөөлэгшэ А. А. Рощин үгэ хэлэхэдээ, ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдгүй зоно бии болгохо тухай комитедэй харалгада табигдаһан асуудалаар Советскэ Союзай хараа бодолые элирхэйлһэн байна.

Ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдгүй зоно бии болгохо тухай асуудал ехэ удха шанартай гэжэ Советскэ Союз тоолон, дэлхэйн элдэб районуудта иимэ зононуудые бии болгохо зорилго урдаа табина гээд тэрэ тэмдэглээ. Иимэ зононуудые бии болголго ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хизаарлаха, уласхоорондын аюулгүй байдал бэхижүүлхэ арга олгохо байна. Ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдгүй зононуудые тогтоохо тухай хэлсээнүүд ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые тараахагүй тухай договорто шухала нэмэлтэ болоjо, иимэ буу зэбсэгүүдые тараахагүй гэһэн гурим бэхижүүлхэ зэргэтэй.

Амгалан байдалай аша туһада ядерна тэһэлэлгэнүүдые хэхэ, ядерна элшэ хүсэ арадай ажахыда улам үргэнөөр хэрэглэхэ шухала гэжэ Советскэ Союз тоолоно гээд оратор саашадаа мэдүүлээ.

ТОКИО

„ЭКСПО-75“ ВЫСТАВКЭ

ТАСС

Һара урда тээ Окинавада нээгдэһэн «Экспо-75» гэжэ уласхоорондын океанографическа выставкэдэ 25 мянга шахуу хүн үдэр бүри орожо харана.

«Дэлхэйн океан далай ямар байха ёһотойб» гэһэн уряа доро энэ выставкэ хүдэлнэ. 36 орон, тэрэ тоодо Япон, Советскэ Союз, Англи, США, мүн уласхоорондын элдэб эмхинүүд тэрээндэ хабаадана. 100 гектар талмай эзэлһэн энэ выставкэ дээрэ манай дэлхэйн далайнуудта, океанууд соо амидардаг элдэб амитад, загаһад табигдажа харуулагдана.

Далайн гүн гүнзэгыдэ амидардаг хэдэн арбаад мянган амитан, загаһан «Загаһад ба далайн амитад» гэһэн павильондо орогшодой анхарал татана, эдэниие һонирхуулна. Һургамал дельфинүүдтэй газар угаа һонирхолтой. Хахад миллионһоо үлүү хүн эдэниие хараа.

Гадаадын павильонуудай дунда СССР-эй павильон үргэнөөр алдаршанхай.

ВАШИНГТОН

Дж. ФОРДЫН ҮГЭ

ТАСС

Американ легионой (дайнуудай ветерануудай эмхи) съезд Миннеаполисто болоjо, США-гай президент Дж. Форд эндэ үгэ хэлэбэ. Шахардуу байдалай һуларалга саг үргэлжын доройтон уналгаһаа, аюултай хёмороо зүришэлдөөнһөө холодохо арга олгохо байна гээд Дж. Форд тэмдэглээ. Энээнэй ашаар Советскэ Союзтай харилсаа холбоомнай улам һайжарха юм. Шахардуу байдал һуларуулга манай хоёр ороной хоорондохи харилсаае хүгжөөхэһөө гадна, «хүйтэн дайнай» үлэгдэлнүүдые усадхан зайсуулха байна.

Шахардуу байдал һуларуулга политическэ ба экономическа байгуулалтануудай хоорондо амгалан гуримаар зэргэ оршохо гэһэн удхатай гээд президент саашадаа хэлэбэ. Энэнь хоёр талада туһатай бшуу.

Шахардуу байдал һуларуулхые сэхэ шууд оролдохо байнаб гэжэ Дж. Форд үргэлжэлүүлээ.

Энээнэй тула ехэ зам гаталха зэргэтэйбди. Гэбэшье Баруун Берлин тухай асуудал шиидхэгдээ. Ракетэһээ хамгаалалта хэхэ тухай договор баталаабди. Стратегическэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хизаарлаха тухай түрүүшын шатын хэлсээндэ гар табигдаад, хоёрдохи шатань амжалтатайгар үнгэрэгдэжэ байна. Түбэй Европодо зэбсэгтэ хүсэнүүдые, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хорооxо тухай хөөрэлдөөнүүд эхилээ. Замбуулинай дайдада, далайн оёорто хоро хүргэхэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хиналтадаа абаха тухай, бактереологическа дайе сараха тухай бусад хэлсээнүүд баталагдаа.

35 ороной хабаадалгатайгаар үнгэргэгдэһэн ниитэ Европын зүблөөн энэ түбидэ аюулгүй байдал хангаха, харилсаа холбоо тогтоохо арга олгохо байна гээд президент саашадаа тэмдэглэбэ. Эндэ һайшаагдаһан гол ёһонуудые бодото дээрэнь бэелүүлхэ шухала.

Шахардуу байдал һуларуулһанай ашаар Советскэ Союзтай харилсаа холбоомнай улам һайжаруулагдаа гэжэ Дж. Форд хэлэбэ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэй Владивостогто, Хельсинкидэ уулзажа, хөөрэлдэһэн ушарнай энэ талаар ехэ туһа хүргэһэн байна гээд тэрэ тэмдэглээ. Хэлсээнүүдэй үедэ абтаһан шиидхэбэринүүдые зүб руунь һайнаар бэелүүлгэһээ саашанхи амжалтамнай дулдыдаха байна.

Амгалан үе сагта «хүйтэн дайнай» буу зэбсэгүүдые хангиргахада бэлэн ааб даа гэжэ Дж. Форд хэлэбэ. Гэбэшье зүбшэлэлгэнүүдые хэжэ, эб найдамдалай хэрэгтэ шухала асуудалнуудые шиидхэжэ шадаха байһан аад, президентын һөөргэдэхэ болоо һаань, тэрэнэй зүгһөө тон харюусалгагүй ябадал гаргагдаха болоно бшуу.

Тиигэбэшье США-гай сэрэгэй хүсые ехэдхэхэ, сэрэгэй бюджет үргэдхэхэ хэрэгтэй гэжэ президент хэлэһэн байна. Сэрэгэй бюджедые горитойгоор хорооxо ябадалые эрид буруушааха байнаб гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

Түүрэг-американ харилсаанай асуудалнуудта тогтожо хэлэбэ.

ХИЛЫН СААНАҺАА

ТЕЛЕФОН·ТЕЛЕГРАФ·РАДИО

ЛИССАБОН

ХАРХИС ХҮСЭНҮҮДЭЙ ХАРАТА ЯБУУЛГАНУУДЫЕ ЗАЙСУУЛХА

ТАСС

Президент Кошта Гомеш түрүү партинуудай түлөөлэгшэдтэй уулзажа үргэлжэлһөөр. Хэблэлэй тэмдэглэһэнэй ёһоор, орон доторхи политическэ байдалда хабаатай асуудалнуудые эдэ уулзалгануудай үеэр зүбшэн хэлсэнэ.

Министрнүүдэй Советэй заседани болоjо, экономическа политикын хэдэ хэдэн асуудалнуудые хаража үзөө. Хэрэглэгдэнгүй байһан газарые таряашадта дамжуулан үгэхэ тухай тогтоолые правительство баталан абаба. Орон доторхи тарилгын талмайе үргэдхэхын, хүдөө ажахын үйлэдбэрииe хүгжөөхын тула энэ хэмжээн абтаһан байха юм.

Португалиин профсоюзуудай федерациин — интерсиндикалай мэдүүлгэ эндэ толилогдоо. Хархис хүсэнүүдэй харата ябуулгануудые буруушаалгын, Португалиин революци ба тэрэнэй демократическа туйлалтануудые хамгаалгын хахад часай буһалгаан августын 19-дэ үнгэрэгдэжэ ехэ амжалта туйлаа гээд энээн дотор хэлэгдэнэ. Ажалшадай ангиин эмхинүүд үргэн ниитэ арад зоной этигэл найдабарида хүртэнхэй гэжэ энэ буһалгаан элирүүлээ гээд мэдүүлгэ соо тэмдэглэгдэнэ. Экономикын элдэб һалбаринуудта ажалладаг хүдэлмэришэдэй, алба хаагшадай наяһаа зуун процент хүрэтэр хүнүүд энэ буһалгаанда хабаадаһан байна.

Ороной хойто хубидахи байдал олониитын һанааень ехээр зобооно. Эдэ районуудта ангиин тэмсэл айхабтар орёо байдалтай болоод байна гэжэ Португалиин Компартиин Хойто окружной комитедэй мэдүүлгэ соо тэмдэглэгдэнэ. Хэдэ хэдэн бусад провинцинуудта хархис хүсэнүүд харата муухай ябуулгануудые үүдхэнэ. Азорско аралнууд дээрэ фашис этэгээдүүд түрүү үзэлтэй партинуудай байшан гэрнүүдые һамна сохёо.

Ажалшадай олониитын демонстраци августын 21-нэй үдэшэ Лиссабондо болобо. Хархис хүсэнүүдтэ эсэргүүсэн, арадай ба Португалиин революциин туйлалтануудые хамгаалжа, эдэбхитэйгээр тэмсэхыень Португалиин Компарти, Португалиин демократическа хүдэлөөн гэдэг парти, арадай социалис фронт, зүүнэй үзэлтэй социалис хүдэлөөн гэшүүдээ уряалһан байна.

ЧЕХОСЛОВАКИ. Копршивницадахи дэлхэйдэ дээрэ мэдээжэ «Татра» заводой коллектив ... жэлдэ «ТАТРА-148-АРКТИК» түхэлэй гурбан зуун автомобиль СССР-тэ эльгээхэ ...

Холын хойто зүгэй эрхэ байдалда тааруугаар бүтээгдэһэн туршалгын машинанууд нёдондо Магаданай, Тюменскэ областиин нефтиин районуудта туршалга гараһан байна. ... жэлдэ эдэ машинанууд олоор гаргагдажа эхилхэнь.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «ТАТРА-148» түхэлэй машинануудай мотоорнуудые хабсаргалгын ...

ЧТК-ТАСС-ай фото.

КОРЕЙН АРАДАЙ ДЕМОКРАТИЧЕСКА РЕСПУБЛИКАДА

НЭГЭ ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБЫЕ — ҮДЭР СОО

...нска электромеханическа завод зургаан жэлэйнгээ түсэбые жэл хахадаар урид дүүргэбэ. Энэ предприяти ...7 ондо бии болгогдоһон ... Бүхэли 1947 ондо гарһан бүхы продукцияа мүнөө нэгэ үдэр соо үйлэдбэрилнэ. Сончжинска булад хайлуулгын завод зургаан жэлэйнгээ түсэб болзорһоо урид дүүргэһэн тухайдаа ...бэ. 1970 онойхитой сагта, эндэ булад ба сан түмэр хайлуулан гаргалга гурбанай хоёр хубяар дээшэлээ, металлург бүхэндэ ажалай бүтээсэ дунда зэргээр 78 процентээр нэмээ.

Дүрбэ хахад жэл соо бүхы продукциин хэмжээ хоёр шахуу дахин ехэ болгоһон хүнгэн промышленностиин предприятинууд зургаан жэлэйнгээ түсэб үлүүлэн дүүргэһэн байна. Үргэн хэрэглээнэй эд бараа олоор гаргахаһаа гадна, шанарыень һайжаруулха, ассориментыень үргэдхэхэ хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулба.

ШЭНЭ ТРАНСПОРТЕР

Ыитюльскэ уурхайн забойнуудһаа энэ ленточно транспортёр руда дүрбэ хахад километртэ — Хванхейскэ металлургическа нэгэдэл хүдар абаашана. Ныгымдо аралда газар дээгүүр ба тоннель соогуур харгы гаргагдана. Мантан томо энэ транспортёр туршалга һайнаар гаража, 80 ехэ самосвал ба олон хүниие сүлөөлһэн байна. Гадна, уурхайһаа гаргагдаһан шорой шулуугаар далайн тохойдохи хубиие таһалан хаахадаа, арадай ажахын шухала асуудал шиидхэхэдэнь туһалаа. Эндэ үрэжэлтэй һайн нуга гол бии болгогдожо байнхай.

ШАРА ДАЛАЙН БЭЛЭГҮҮД

Далайн замаг ба дун хорхойнуудые үйлэдбэрилдэг КНДР-эй баруун эрье шадарай оньһожоруулагдамал ажахынууд жэлэйнгээ түсэб үлүүлэн дүүргэбэ. Питомнигууд һэльбэн шэнэдхэгдэһэн, шэнэ түхэл шэнжэтэй болгогдоһон байна. Үнгэрэгшэ жэлтэй жэшэхэдэ, питомнигой талмай хоёр дахин ехэдхэгдээ.

ШЭНЭ ТРАУЛЕР АШАГЛАЛГАДА ҮГТЭБЭ

3.750 тонно уһа түрисэтэй траулер Синпхо (Корейн хахад аралай зүүн эрье шадархи) хотын судоверфиин стапельһаа уһа руу табигдаһан байна. Энэ траулер уһан замай шэнэ түхеэрэлгээр хангагданхай.

Ф. ЛЕСКОВ,
АПН-эй тусхай корр.

Пхеньян.

ТОКИО

Бангладештэхи байдал

ТАСС

Информационно агентствэнүүдэй мэдээсэһэнэй ёһоор, Бангладешэй президент Кхандакер Муштак Ахмед арад зондо бэшэг эльгээхэдээ, августын 15-да гүрэнэй урбалтын хэгдэһэнэй һүүлээр бүхы засаг захиргаан гүрэнэй толгойлогшын мэдэлдэ ороо гээд тэмдэглэнэ. Конституциин хэдэ хэдэн статьянууд таарахагүй байна. Мүнөө президент сэрэгэй байдалай гурим тодорхойлхо эрхэтэй болоо.

Даккын радногой мэдээсэһэнэй ёһоор, Бангладешэй шэнэ правительствада президент К. М. Ахмед оборонын министрэй, дотоодын хэрэгүүдэй министрэй тушаалнуудые даана. Бангладешэй түрүүшын президент байһан Абу Сайед Чоудри — гадаадын хэрэгүүдэй министр, Азизур Рахман Маллик финансын министр болоо.

Индиһээ Бангладештэ байдаг Верховно комиссар С. Сэнтэй К. М. Ахмед августын 21-дэ уулзаба. Энэ үдэр тэрэ США-һаа Бангладештэ байдаг элшэн сайд Д. Бостертой хөөрэлдэһэн байна.

ДЕЛИ. (ТАСС). Августын 15-да Бангладештэ гүрэнэй урбалтын болохо үеэр Муджибур Рахманһаа гадна, Бангладешэй таряашан-хүдэлмэришэнэй арадай хүтэлбэрилхы лигиин секретарь Фазлул Хак Мони, студенческэ лигиин генеральна секретарь Шахидул Ислам, залуушуулай лигиин генеральна секретарь Тофаил Ахмед Даккада алуулһан байгаа гээд Калькуттада хэблэгдэдэг «Амрита базар патрика» газетэ мэдээсэнэ.

ТҮҮДЭГЭЙ ДЭРГЭДЭ—ШҮЛЭГҮҮД

Мүнөө үеын хүнүүд яһала һайн эрдэмтэй болоо. Тэрээн тухай ном, журналнууд эгээл түрүүн дуулгадаг. Тиимэл хадань номуудые, журналнуудые хүн зон олоор абахала оролдодог. Үнэн дээрээ үдэр бүриин һонин, алишье зүгтэ гарадаг газетэнүүд энээн тухай эгээл урид дуулгадаг. Дэлхэй дээрэ гайхалтай юумэн байгаа. Юрэ бусын зэндэмэни, олон сая мүнгэнэй болоһон эрдэни, хүнэй гайхал болоһон ган мүнгэтэ шулуун, дэлхэйн амитанай хүрэжэ ядаһан оёорой эрдэни — эдэ бүхы юумэн дэлхэй дээрэ түрэһэн хүнүүдые гайхуулдаг, тэрээн тээшэ тэгүүлүүлдэг байгаа. Хүн түрэлтэн? Өөрынгөө хажууда байһан юумые ойлгоошьегүй байгаа, ондоо нэгэ тээ түрэһэн, элирүүлэгдэһэн юумэн тухай гайхадаг, тэрээн тухай үлүүсэ хөөрэлдэдэг байгаа аабза.

Энэмнай үльгэр. Мүнөө болоходо, манай ажабайдалда үльгэрнай ёһотой бэетэ яһаяа оложо, манай ажабайдалай юрэнхы хөөрэлдөөн соогуур гаража байна. Энэ юуб гэхэдэ, сэбдэг байһан хойто дайдаар түмэр зам табиха тухай ехэ хөөрэлдөөн болоод байна. Энэ түмэр замай барилгада манай уужам Эхэ ороной хаанаһаашье хүнүүд ерэнэ, энэ түмэр замай удха шанар тухай тэдэнэр мэдэнэ.

...Бидэнэр буряадай хэдэн уран зохёолшод, журналистнууд хадатай, уулатай республикымнай хойто зүгэй дундуур гараха түмэр харгы тухай мэдэхээ Улаан-Үдэ хотоһоо мордобобди...

Бидэнэр Нижне-Ангарск хүрэжэ шадаагүйбди. Юундэб гэхэдэ, шэнэ харгы барилгада ерээшэд дан олон. Улаан-Үдын аэроагентствын хүдэлмэрилэгшэд тэрэ зүг тээшэ билет үгы гэжэ бидэнэй урдаһаа даллана. Хайшан гэхэбши! Хэдэн хоножо, хоридохи зуун жэлэй барилгашадта ошохо зорилготой һэн хойноо агууехэ барилгада арай гэжэ мордобобди.

...Хурамхаан дээрэ хоёр хонобобди. Юундэб гэхэдэ, Хурамхаанай аймагай хүтэлбэрилэгшэд ехэ хүлгэн хэй, хэнэйшье, ерэһые, ехэ үерэй болоһые ойлгохо хүн үгы хэбэртэй. Тэрэньшье ойлгосотой. Юундэб гэхэдэ, хадаһаа эхитэй олон голнууд Баргажан голдо ородог байна. Үнэн дээрээ Баргажан гол үерлэхэшье үгы аад, хадаһаа урдаһан заахан голнууд уһаяа ехэ абажа ерэнэ. Тиимэл һэн хойнонь Баргажан голой удха шанар ехэ.

Хэдышье байгаали дээрэ бидэнэр эдирхээшье һаа, заримдаа байгаалиие һайхашаажа, байгаалиин хүсэн доро ородог үхибүүд байхабди. Тиигээд энэ зэрлиг хүбшэ соо байгаалиие амалха гэжэ ерэһэн хүнүүдтэй би уулзааб. Эдэнэрэй хүсэ шадал, һанал бодолынь ехэл байна даа. Эдэнэр, Байгал-Амарай түмэр замай барилгада ерэһэн хүнүүд, үнэн дээрээ, ямаршье юумэнһээ айхагүй шэнги хүнүүд байна.

...СССР гүрэн дотор эгээл ута гэжэ суутай тоннелиин барилга дээрэ анха ерэһэн хүн үсөөн. Эдэнэр оройдоо 37. Энэмнай мүнөө үеын тоо. Уоянһаа Хойто-Муйяын дабаан хүрэтэр ерэгшэд һаргшагдаад, оройдоол 18 болоо юм. Тэдэнэй нэрэнүүдые энэ репортаж соо хэлэжэ болохогүй. Юундэб гэхэдэ, энэ агууехэ барилгын дүүрэхэдэ, хэнэй, юунэй, хаана, хэн байһые түүхын хуудаһан илгаруулха. Зүгөөр шэмэрүүн хүйтэн Сибирь ороной уларил соо, тэрэнэй богони аад, халуун нажарта тэнсэһэн хүнүүдые баатарнууд гээд нэрлэнгүй аргагүй.

... Тойроод хаданууд. Сэхэ дээрэһээмнай бүгтыжэ байһан уулануд. Хүйтөөр һэбшээлнэ. Залуу хүнүүдэй носооһон түүдэгэй галай дүлэниие зэрлиг һалхин үрэбхеэд абана. Гал унтаршана. Доронь үлэһэн согһоо дүлэн дахин соробхилно. Эндэ мүнөөдэр һонин ушар дайралдаба. Юундэб гэхэдэ, буряадай автономито республикын нэгэ захада, Ангаракан голой эрьедэ агууехэ барилгын хүнүүдтэй Буряадай уран зохёолшод уулзаба.

СССР гүрэн доторхи эгээл түрүүшын нимэ томо тоннелиин баруун аман дээрэ байхадаа, олон бодолнууд түрэнэ:

— Манай республикын газар дээгүүр БАМ гэдэг барилгын 630 модо гараха байна. Арбан табан модоной утатай энэ тоннелиие малтахын түлөө ехэхэн техникэ хэрэгтэй, — гэжэ 11-дэхи тоннельнэ отрядай начальник Виктор Максимович Кобляков хөөрэнэ. Энээгээршье манай энэ тэрын аяншалга дүүрээ һэн.

..Хойто аймагуудта мододһоо элбэг юумэн үгы. Новосибирск хотын түмэр замай инженернүүдые бэлдэдэг дээдэ һургуулиин студентнэрэй барилгын отряд эндэ ерэнхэй байна. Тэдэнэрэй носооһон түүдэг улам хурсаар бадаржа, тойроод байһан хасуури, хушануудые гэрэлтүүлнэ хаш. Энэ түүдэг мүнөөдэр дэмы бэшэ носоогдоо. Юундэб гэхэдэ, Байгал-Амарай магистралиин барилгын тоннелиин 11-дэхи отрядай 2-дохи участок дээрэ Буряадай АССР-эй Уран зохёолшодой холбсоной түлөөлэгшэд, журналистнууд, олониитын түлөөлэгшэд ерэбэ ха юм.

Эгээл түрүүн ВЛКСМ-эй Буряадай обкомой лауреат, поэт Мэлс Самбуев үгэ хэлэбэ. Хэнэйшье мэдэһээр, энэ агууехэ барилга тухай комсомолшуудай үүсхэл гэжэ мэдэгдэһээр ха юм. Хуурай мушэрнүүдые хаяхада, түүдэг улаабхилан носоно. Уран шүлэгэй мүрнүүд ханхинан зэдэлнэ.

Һүүлээрнь уран зохёолшо Цэрэн Галанов Буряадай уран зохёолой мүнөө үеын байдал тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэбэ.

БАМ-ай барилгашадай дунда уран зохёолоор һонирхогшод олон. Тэндэ байһан нэгэ хүн түүдэгэй ошонһоо нюураа гараараа халхалжа:

— Михаил Жигжитовэй зохёолнуудые уншааб. Тэрээниие бидэнтэй уулзуулыт, — гэжэ гуйба.

Уулзалга үргэлжэлһөөр. Гитарын зэд зуртаан хүгжэм зэдэлһээр. Хуурай мушэрнүүдые хаяхадань, уламшье гэрэлтэй болоно. Бартахиин байһан. Ангараканай шууяатай эрьедэ холын баруун зүгһөө ерэһэн хүбүүдэй, үнэн дээрээ бүхы орон сооһоо суглараһан хүнүүдэй энэ бадараһан түүдэгэй дэргэдэ ерэхэньшье гайхалгүй.

Нагасанар шэнгеэр дээрэһээшни тонгойһон үндэрнүүд. Үдэр һүнишьегүй шэхэндэ шууяна, голой урасхал ямаршье шүлэгшэниие түүдэгэй хажууда асаржа, XX зуун жэлэй барилгын агууехэ амисхаалда хүртүүлээ, манай арадай хэжэ байһан түүхэтэ хэрэгэй нэгэ хуудаһые ируулха аргатай байна бшуу.

Г. ДАШАБЫЛОВ,
журналист.

ХАЛТИРУУХАЙ ХАРГЫ

(ШОГ ЁГТО РАССКАЗ)

Энэ хүбүүе Улаан-Үдын амаралта, сэнгэлгын парк соо анха түрүүшынхеэ хараа һэм. Ама халамгайшаг, ёохор наадан дээрэ һүүхирхэшье гээшэнь аргагүй. Һөөлдэнгир хахир хоолойгоор аман байнал гэжэ хашхаржа байһан энэ хүбүүе дүхэригэй залуушуул шоо үзэнгеэр хараад абаха юм. Һаглагар үһэтэй, яһала сэбэрээр хубсалһан, сэбэршье гээ һаа сэбэр, хүбүүн шал ондоогоор гансаараа шахуу дуулаа боложо байгаа һэн.

Нааданай таража, хүн зоной һубарилдан газаашаа гаража ябахада, үүдэнэй хажууда урал амаяа, нюдэеэ шэрэ будаг байнал гэжэ будаһан нэгэ залуу басагантай мүнөөхи хүбүүн ехэл налагайгаар хөөрэлдэжэ, энеэлдэжэ байба.

— Балдан, одоо мэхэлээ һаашни даа, — гээд басаганиинь аляархан, хасарыень дүмүүхэнээр альгадаад абаба. Хажуугаарнь гаража ябаһан аад, тэрэ хүбүүнэй иимэ нэрэтэйе ойлгожо абаа һэм.

Үдэр хоногуудай хүлгөөн соо энээхэн ушарай мартагдаад байтар, дотоодын хэрэгүүдэй таһагһаа нүхэрни намда хонходобо.

— Нэгэ хэрэгтэй боломоор материал намда ороод, мүрдэлгэ хэжэ дүүргээд байнаб. Һонирхоо һаа, ерэхэдэшни болохо — гэбэ.

— Юун болоһон байгаа гээшэ ааб даа?» — гэһэн бодолдо эзэлэгдэн ябаһаар, тэрэ нүхэрэйнгөө кабинедтэ ороходом, томохон дэбтэр һэхэжэ һууба.

— Хүдөөһөө ерэһэн залуу хүбүүн даа. Сэхыень хэлэхэдэ, нэгэ талаараа хайратай шэнги. Һаял хори хүрэжэ ябаһан, эхэ, эсэгэнь үнинһөө хойшо бэрхэ хонишод. Хүбүүгээ эрдэмтэй, һургуулитай болгохо гэжэ бодоод лэ.., — гэжэ һуутарынь үүдэн нээгдэжэ, милиционертэ туулгаһан, хазаар һахалтай, гунхагар, зүдэрүү, хирэ даг болошоһон хубсаһатай хүбүүн орожо, хүнэй урдаһаа харантшьегүй, доошоо хараад, үүдэндэ зогсошобо.

— Мэндээшье хэлэхээ мартаа гүш, Дашижапов? — гэхэдэнь:

— Сайн! — гээд, үлэ мэдэг дохёод абаба.

— Наашаа, эндэ ерээд һуу, хөөрэлдэе. Хайшан гээд энэ ажабайдалай эхиндэ хүрэжэ ерэһэнээ дахин хөөрэжэ үгэлши даа.

Столой захадахи стулай эрмэг дээрэ ерэжэ һууһан хүбүүнэй урдаһаа һайса шэртэн гэһээм, аман байнал гэжэ һүхиржэ, ёохор наадандa мүнөөхи «онсо бэлигээ» харуулжа байһан Балдан гээшэмни һуужа байба. «Дашижапов», «Дашижапов», оо, тиимэл нээрээ, энэ хүбүүнэй эхэ, эсэгэ тухай очерк бэшээ бэлэйлби», — гэжэ гэнтэ һанажархибаб. Гэртэнь ороходом, энэ хүбүүн ном уншажа һуугаа һэн ха. Эхэ эсэгэнь жэл бүри зуун хонин бүриһөө зуу гаран хурьгадые абажа, айл аймагтаа суурхаһан хонишод бэлэйл. Энэ хүбүүншни юу хэжэрхёо гээшэб?

— Хүдөө ажахын институтда шалгалта барижа шадангүй унаһан аад, юушье хэнгүй, юундэ городоор зайгуултажа ябана гээшэбши? — гээд мүрдэгшэ асууба.

— Технологическада туршаад үзэхэ һанаатайб... Дээдэ һургуулида орожо шадангүй гэртээ бусахань эшхэбтэр шэнги байгаа һэн, — гээд хүбүүн аалихан дуугарба.

— Теэд, шалгалта баряад унаһанһаашни хойшо бүхэли һара болоо. Тиигээ бээз!

— Тиигээ.

— Эдихэ, ууха мүнгэ хаанаһаа олодог байбабши, баһал иимэ аргаар гү?

— Гэртэһээм хоёр дахин мүнгэ эльгээгээ һэн. Дүшэ, дүшэн түхэриг.

— Хоёр дахин ресторанда ороходошнил барагдашадаг байгаа гүб даа, тиимэ бээз?

— Тиимэ, — гэжэ хүбүүн арай дуулдахаар гүбэд гэбэ.

— Мүнгэгүй болоходоо, нэгэ ядуу тулюуршаг хүниие тонохо гэжэ бодоош. Үдэшын бүрэнхы боложо байхада, гражданка Смирнова магазинһаа гараад. Первомайска үйлсөөр хабшуу газарта шамда сүүмхээ буляалгаа. Тэрэ эдеэ хоолой сүүмхэдэ юундэ хорхойтоһон байгаабши гэхэдэ, архиин шэлэй сагаан таглаа суранзандал шамайе татаа ха юм. Тиигээ бээз? Тэрэниие яажашье һаань абажа, мангараа тарааха гэжэ бодоош. Тиигээд аяар тэрэ хүрэтэр хойноһоонь дахажа ябааш, зүб гү?

— Зүб лэ даа.

— Харин тэрэ шэл соонь архи бэшэ, ургамалай тоһон байшоо. Смирновагай хашхарха, хуугай табихада, дүтэ ябаһан жолоошод шамайе барья. Хэһэн гэм зэмээ мэдэрнэ гүш?

— Мэдэрнэ.

Иихэдээ ши, юу хэжэ ябана гээшэбши? Эхэ, эсэгынгээ нэрэ гутаажа ябанаш. Мүнөө болоһон хойно ухаа орохоо яаһан хүн гээшэбши! Эх, тэнэг тархи! Эндэ гараа таби, һайса уншаад!

Хүбүүн тэрэ саарһыень мүртэй харантшьегүй гараа табяа һэн. Хальтируухай харгыда ороһон энэ залуу хүбүүн зэмээ амсаха ёһоороол амсаа бэлэй.

Вл. ЛУБСАНОВ.

Галина РАДНАЕВА

* * *

Шарлаһан набшаһад
Шалбаагта эрьелдэн
урпыжа,
унана.
Дуутай оршоние
шэртэжэ.

Духадам уршалаа
сутларна.
Хүйтэнтэй эбсэжэ ядаад,
Ногоон дэлхэй шатана гү?
Хуурмаг дэлхэй галдаад,
Набшаһад һалхинда
хиидэнэ гү?

Амидаралайнгаа мүнхэ
шүүһые
Һудаһан соогоо хабшана.
Дуутай шэртээд оршоние
Духадам уршалаа
сутларна.

* * *

Са..,
Энэ дэлхэйдэ айлшан
бэшээб

Энэ үглөөгүүр
түрүүшынхнеэ ойлгооб.
Саг,
Дэлхэй намайе урда бэшэ
Дэлхэйе өөрөө хубилган
ерээб.

Саг,
Унтарха наһанайм
хэмжүүр бэшэш,
Ургамал бүхэнэй
һудаһанда амидархаб.
Саг,

Хүн ябаһан намайе
мүнхэрүүлхэгүйш,
Хүн болгоһон үхибүүдтээ
мүнхэрхэб.
Саг,
Ши намайе хамгаалаа
бэшэш,
Шуһала адхан, шамайе
абарааб.
Саг,
Заяанайм замай
харгышан бэшэш
Шэнэ үеынгиин шүтэхэ
заяанбди.

УУЛЗАЛГА

Уулзалгамнай
хахасалга болоод
дахинаа эрьехэ.
Энеэдэмнай
гуниг болоод
шамайем үгылхэ.
Уулзалгаяа
досоогоо хадуужа
үргэлжэлүүлхые һэдэнэб.
Энеэнэб,
нюусаар шамһаа
нёлбоһоо аршанаб.
Урыемнай
хахасалга нээгээд,
хоюулыемнай гасаална.
Дурыемнай
уулзалга сэсэглүүлээд,
хахасалгаар гандаана.
Шамгүйгөөр
хүрьһэнһөө таһарһан
сэсэгтэл анганаб.
Шамгүйгөөр
бээрэһэн һарадал
инагуудта атаарханаб.

ҮГЭНҮҮДЭЙ ХООРОНДУУР

Нэгэтэ Дамдин аргагүй хүхюутэй гартаа тэбхэр саарһа баринхай гэртээ гүйжэ оробо.

— Дулмахамни, харыш Бадматан маниие мартын найманай һайндэрээр гэртээ урижа байнал, энэ уряалай бэшэг эльгээгээ!

Дулма һамганиинь ехэ сүлөөгүй юумэ хэжэ байһанаа болижо, баһал хүхин, үбгэнөө уттан бодобо.

— Юу хэлэнэш, харуулыш наашань!

— Байза, бишни шамдаа уншаад үгэһүү, танил нүхэдтэй байха гээшэ ехэл һайн байна, нэгэтэл уряад байха, зай, шагна, — гээд бэшэгээ омог дорюунаар уншажа захалба.

«Хайрата Дамдин Дулма хоёр! Та хоёр танил нүхэдөө манай бүлэ эхэнэрэй агууехэ һайндэрөөр доро дохин амаршалаад, ажалдатнай, гэр бүлэдэтнай, энэ һайхан залуу наһандатнай хэтэ мүнхын баяр жаргал доро дохин юрөөнэбди. Тиигээд мартын 8-най үдэшэ манайдаа ерэжэ, һайндэрэй столдо һуулсыт гэжэ баһал уринабди.

Манай бүлэнэр иигэжэ үнинэйшье уулзаагүйбди. Һонин һорьмойгоо хөөрэлдэхэбди, үетэн нүхэдтээ танилсуулхабди.

Амаршалан үлэгшэ Бадма, Баярмаа мүн», — гэжэ уншан дууһаад, Дамдин һамгаяа баяртай нюдөөр шэртэн хараба.

— Зай, юун гэхэ байнаш? Ошоол гүбди, эгээл хайшаа ошохоёо оложо ядажа байгаа хамнайбди!

Зүгөөр Дулмань уруугаа хараад, бодолгодо абташанхай һууба. Дамдин гайхаһандаа һамганайнгаа дала мүрэһөө бараад:

— Үгы, шимни яабаш? Үбдөө гүш, юундэ хүхихөө болишобош? — гээд һанаата болобо.

Тиихэдэнь Дулма нэгэ юумэ таажа, ойлгожо ядахадаа, үрэмдэн харадаг бэлтэгэрхэн нюдэнүүдэйнгээ хүмэдхэ буулган Дамдинаа хараба:

— Ойлгыш, энээхэншни удхатайхан лэ уряал болоод байна, — гээд, нариихан бургааһанай хухархайдал долёобор хургаяа шүмбэгэрхэн уралнуудтаа няаба.

Гайхашаһан Дамдин:

— Иихэдээ юун гэбэ гээшэбши, хүнэй һайниие һанаад, нүхэдэй талаар урижа байхада, ямар һэжэг түрэбэш? — гэбэ.

— Юу һанаад уриһыень мүнөө элирүүлхэбди. Хэдыдэ аһан һүүлшынхиеэ энэ бүлэтэй уулзаа бэлэйбди? — гээд, Дулма асууба.

— Энээгээр яахашниб, хоёр жэл үнгэрбэл ха, һүүлшынхиеэ голой эрьедэ уулзажа, сэнгээд тарана һэмнайбди.

— Хэн түрүүн дурадхаа һэм?

— ..Бадматан...

— Жэл үнгэрһэн хойно манай урихада арсаа һэн бэзэ?

— Шалтагаан байгаа ха юм, хүбүүмнай халуураа гээ һэмнай.

— Һэ... ши ошожо хараа һэн гүш?.. — гээд, ойро зуура бодолгото болоһоной һүүлээр Дулма эрид бодобо.

— Асар наашань бэшэгыень, ойлгоно гүш, гэнэн үбгэжөөлхэн, эдэшни маниие шадахысаал баһажа байна.

Дамдин гайхаһандаа гэдэргээ болоодхибо:

— Соохорлошоогүй һаа, энэ саарһа һайнаар уншыш, ямар урин зохидхоноор бэшээ гээшэб! — гээд, бэшэгээ һарбайба.

Дулма бэшэгыень саб шүүрэн абаад;

— Энэ бэшэгшни түрүүшын үгэнүүдһээ минии дура гутаажа байна, шагналши. Энэшни юун гэнэб гэхэдэ, байра абаагүй хадатнай, хайралһандаа урижа байнабди гэбэ гээшэ. Нёдондо гурбан таһагтай байра абаа гэжэ яһалал дуулагдаа һэн.

— Тиимэ үгэнүүдые би олоогүйлби, — гээд Дамдин тэл-мал гэбэ.

— Шагнаад һуу, үгэнүүдэй хоорондуур уншажа шадаха хэрэгтэй, саашань юун гэнэб, та хоёр танил нүхэдөө... гэр бүлэдэтнай, залуу наһандатнай.., доро дохин юрөөнэбди... Һэ! Дуулалши, Дамдин, эдэ ороолонгуудшни бидэ хоёрые яажа баһажа байна гээшэб!

Сүхэрһэн Дамдин:

— Юун гэнэб? — гээд, ёолоһон дуугарһан хоёрой хоорондо асууба.

— Анхан хада хани байһанаа мүнөө танил боложо байна, бэеһээ холодхожол байна. Гуша гараһан бидэ хоёр залуу гээшэ гүбди? Хэлэл даа... Энэшни юун гэнэб гэхэдэ, хахад наһаа наһалтараа ажалаараашье дээшээ гараагүйт, байра байдалтнайшье муу зандаа, борьбо дээрээ бодоогүй борьболоохойнууд гээшэт гэбэ гээшэ! Саашань шагна, доро дохин юрөөнэбди гээшэшни бидэ бүдүүн баян бүлэ, үндэр тушаалтай ноёд болообди... бидэнииешье хүсэхөөшье болёо һаа, ерэжэ харагты, атаархагты гэжэ баһал баһажа доро дохисогоолдожо байнал, — гээд, ямар нэгэн хүсэтэ дайсаниие дараһан мэтэ, шуухиран амилаад, дуугай болобо.

— Иигээд байхада яаха зонбибди? — гээд, Дамдин урмаа хухарһандаа хусан алдаба.

— Энэ дороо харюу бэшэхэм, —гээд, Дулма саарһа, гуурһа бэдэрэн, таһалга соогуураа гүйшэбэ...

Иимэл даа зарим ушарта муу һанаан...

Д. ДЫЛГЫРОВ.

Наартай зунай үедэ
Наран шараад аятай.
Набша сэсэг түүжэ
Наадахада һонитой.
Һаруул хурса дэльбэтэй

Һайхан үнгын сэсэгүүдэй
Эрхим баглаа суглуулжа
Эжыхэндээ барихам даа.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө социалис мүрысөөн тухай КПСС-эй Центральна Комитедэй тогтоол.« Зэдын комбайнернуудай үүсхэлдэ харюу» — суглуулбари «Ферменүүдтэ — бардам хүрэхэ тэжээл» — суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Харюусалгын хэмжээн» — Н. Ивановой статья; «Далижалга» — Л. Левченкын статья.

Гурбадахи хуудаһанда. «Буһалгаата Баргажан» — П. Эдингын статья. Хилын саана.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Субботын үдэрэй хуудаһан.

СЭНХИР ЭКРАН
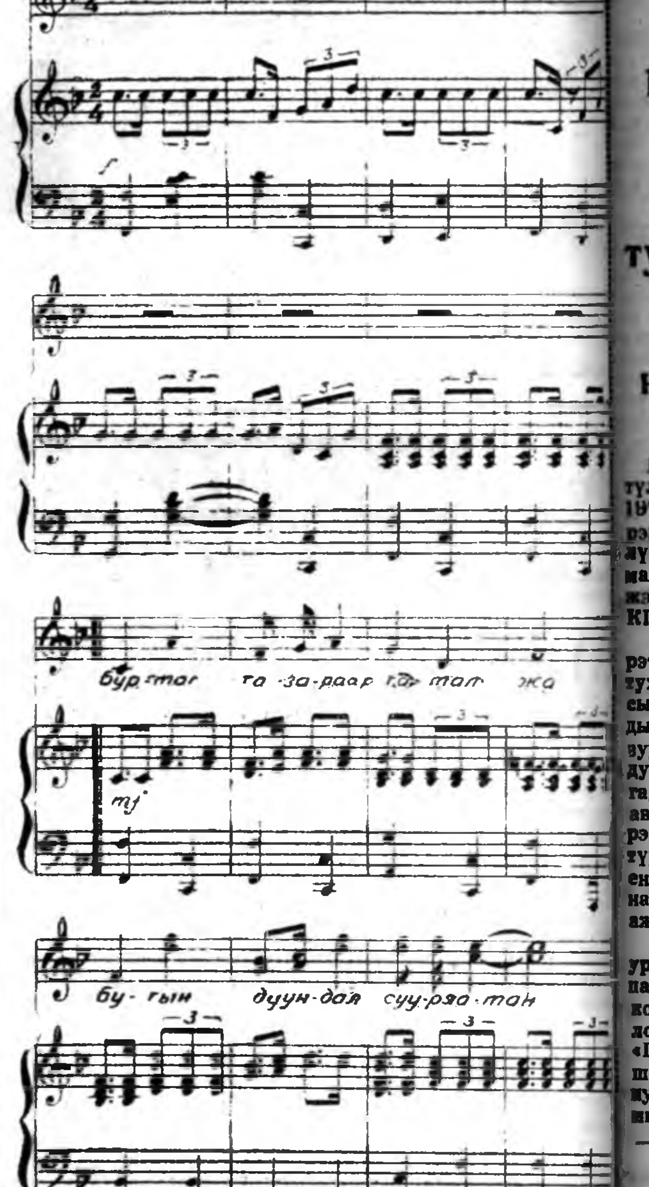
НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА
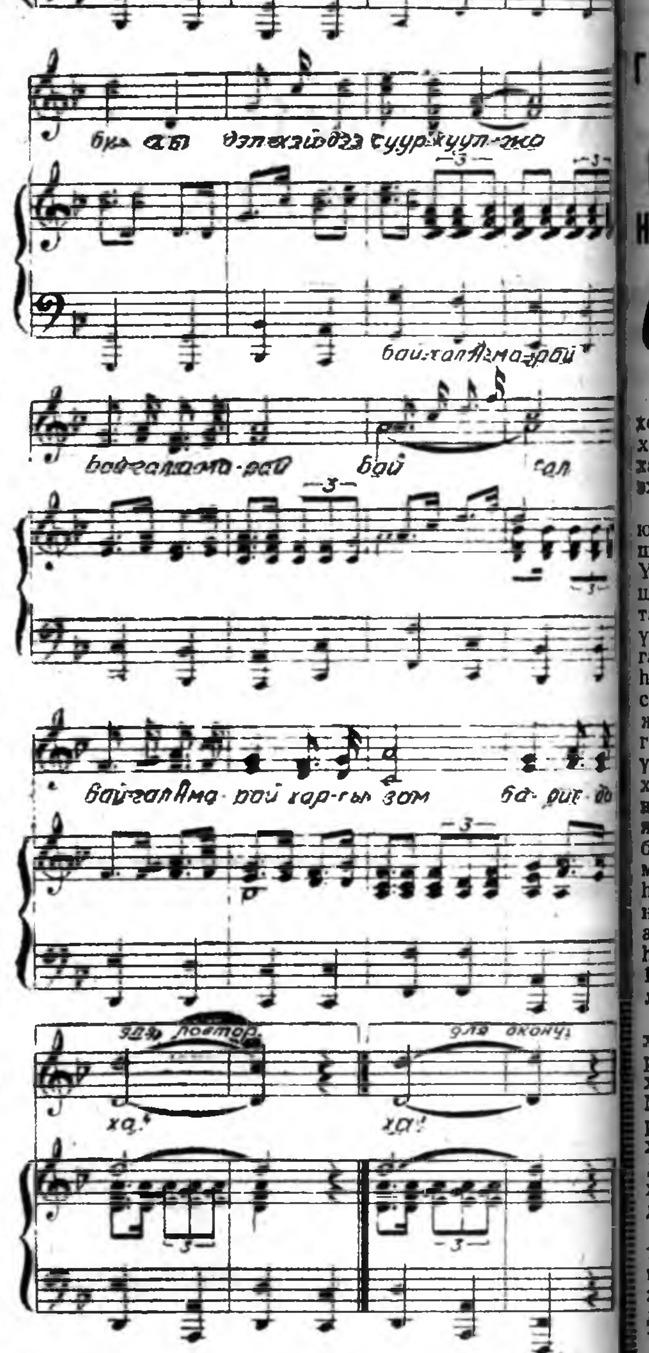
«Орбита». 10.05—«Дуун-75» (үнгэтэ). 10.35 — «Шанартай эд бараа элбэгээр гаргаха». 11.35 — Футбол. «Спартак»—«Динамо» «Киев) 12.20 — «АБВГДейка» (үнгэтэ). 12.50 — Шэнэ һонин. 13.00 — «Үглөөнэй почто» — хүгжэмтэ программа. 13 .30 — «Элүүр энхэ байлга» — эрдэм дэлгэрүүлгын программа. 14.00 — «Поп ба тэрэнэй хүлһэншэн Балда тухай онтохон» — мультфильм (үнгэтэ). 14.30 — «Үнэн зүрхэнһөө». Стахановска хүдэлөөнэй 40 жэлэй ойдо (үнгэтэ). 15.30 — Забһарлалга. 15.40 — «Үхибүүдтэ — фильм». «Белый флюгер» — уран һайханай фильм. 17.00 — «Ан амитадай аймаг». 18.00 — «Хүгжэмтэ календарь». 18.30 — «Время». 19.00 — «Хатар зохёон табилга» — телевизионно хүгжэмтэ фильм т... рүүшынхеэ харуулаг... (үнгэтэ). 20.25 — «Дуун-75» (үнгэтэ). 20.55 — «Да, мно... перевернулся» — телевизио... но зүжэг түрүүшынхеэ ха... руулагдаха 22.20 — «Т... най һанамжа (үнгэтэ). 23.2... — Забһарлалга. 23.30 — «Уран зураашад тухай хө... рөөн». СССР-эй арадай ура... зурааша А. Пластов. Нэг... дэхи дамжуулга (үнгэтэ). 24.00 — «Время».

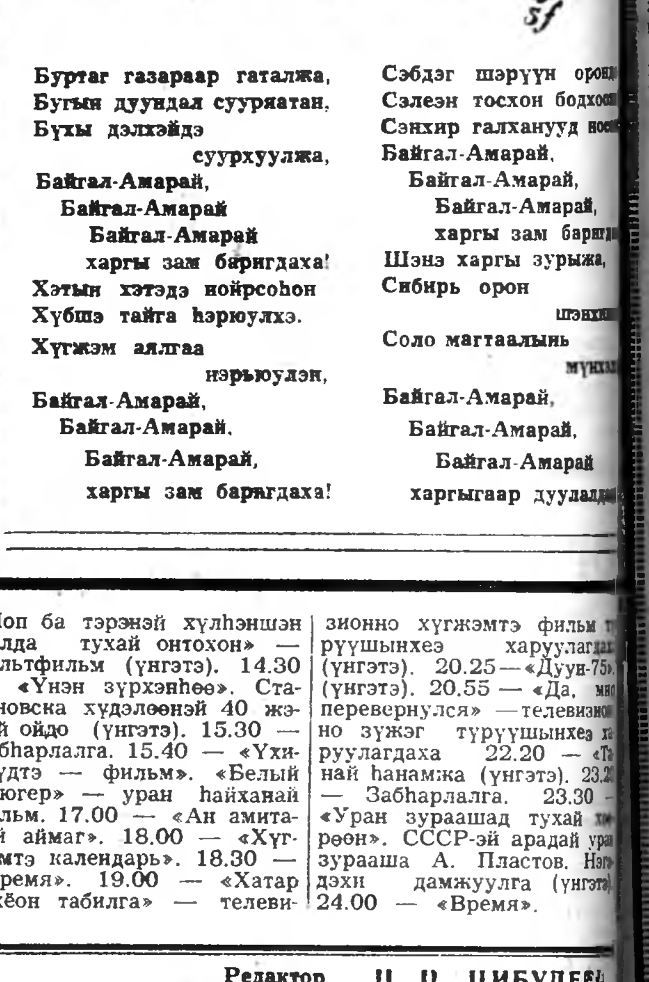
Редактор **Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.**

Байгал-Амарай харгы зам

Хүгжэмынь К. Дамирановай Үгэнь Г.-Д. Дамбаев...

Буртаг газараар гаталжа,
Бугын дуундал сууряатан,
Бүхы дэлхэйдэ
суурхуулжа,
Байгал-Амарай,
Байгал-Амарай
Байгал-Амарай
харгы зам баригдаха!
Хэтын хэтэдэ нойрсоһон
Хүбшэ тайга һэрюулхэ.
Хүгжэм аялгаа
нэрьюулэн,
Байгал-Амарай,
Байгал-Амарай,
Байгал-Амарай,
харгы зам баригдаха!

Сэбдэг шэрүүн орон...
Сэлеэн тосхон бодхоо...
Сэнхир галханууд нос...
Байгал-Амарай,
Байгал-Амарай,
Байгал-Амарай,
харгы зам бариг...
Шэнэ харгы зурыжа,
Сибирь орон
шэнх...
Соло магтаалынь
мүнхэ...
Байгал-Амарай,
Байгал-Амарай,
Байгал-Амарай
харгыгаар дуулал...

«БУРЯАД ҮНЭН» 1975 оной августын 23. □ 4-дэхи хуудаһан □ Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров Бур АССР Н-03638. Заказ № 00...